

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Katedra antropologie a zdravotní péče
Bakalářská práce

Julie Bočková

Sociálně zdravotní práce se zaměřením na vzdělávání

**Informovanost studentů vysokých škol o formách náhradní
rodinné péče**

Olomouc 2015

vedoucí práce: Mgr. Petr Zemánek, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci, na téma „Informovanost studentů vysokých škol o formách náhradní rodinné péče“, vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

V Olomouci dne

Podpis

Poděkování

Děkuji Mgr. Petru Zemánkovi, Ph.D. za poskytování cenných rad, materiálových podkladů k práci a za čas, který mi věnoval při vedení bakalářské práce.

Také bych chtěla poděkovat své rodině za morální podporu a pomoc, kterou mi poskytla při zpracování bakalářské práce.

OBSAH

OBSAH.....	4
ÚVOD	6
1 CÍL PRÁCE	7
2 TEORETICKÉ POZNATKY	8
2.1 Základní pojmy	8
2.2 Historie náhradní rodinné péče.....	9
2.2.1 Historie Adopce	9
2.2.2 Historie pěstounské péče	10
2.2.3 Historie náhradní rodinné péče u nás.....	10
2.2.4 Srovnání historie a dnešní doby	10
2.3 Náhradní výchovná péče	11
2.3.1 Ústavní péče	11
2.3.2 Kojenecké ústavy	11
2.3.3 Dětský domov	12
2.3.4 Dětské domovy se školkou	12
2.3.5 Diagnostický ústav pro mládež.....	12
2.3.6 Výchovný ústav	12
2.4 Náhradní rodinná péče.....	13
2.4.1 Svěření do péče jiné osoby než rodiče.....	13
2.4.2 Osvojení (adopce)	14
2.4.2.1 Dítě vhodné k adopci.....	14
2.4.2.2 Osvojení.....	15
2.4.2.3 Postup při osvojení	15
2.4.3 Osvojení v mezinárodním měřítku	16
2.4.4 Poručenství (s osobní péčí).....	16
2.4.5 Pěstounská péče	17
2.4.5.1 Typy pěstounské péče.....	17

2.4.6 Pěstounská péče na přechodnou dobu	18
2.4.7 Opatrovnictví	18
2.5 Důvody umístování dětí do NRP	18
2.6 Role těch, kteří zastupují děti	19
2.7 NRP jako zásadní problém společnosti	19
3 METODIKA PRÁCE.....	21
3.1 Cíl výzkumu.....	21
3.2 Metodika výzkumu	21
3.2.1 Výzkumné problémy	21
3.2.2 Charakteristika výzkumného souboru	22
3.2.2.1 Organizace výzkumu	22
4 VÝSLEDKY	23
4.1 Vyhodnocení výzkumu	23
ZÁVĚR.....	39
SOUHRN.....	40
REFERENČNÍ SEZNAM	41
Právní předpisy	41
Seznam použité literatury	41
Elektronické dokumenty	42
Seznam obrázků.....	43
Seznam tabulek	44
Seznam příloh.....	44
PŘÍLOHY	

ÚVOD

Rozhodnutí přijmout cizí dítě do své péče je bezpochyby jedním z nejsložitějších, které rodiče ve svém životě učiní. Existují pro to různé důvody: bezdětné páry toužící po dětech; „úplné“ rodiny, které chtějí pomoci některým z mnoha dětí umístěných v dětských domovech, a další. Odhodlání osvojit si dítě nebo si jej vzít do pěstounské péče je prvním, a ve své podstatě nejzásadnějším, krokem k získání nového člena rodiny. Dále pak pro rodiče následuje náročná, ale naprosto nezbytná cesta přes úředníky, dotazníky a psychologická vyšetření, na jejímž konci je však vidina šťastných dětí a rodičů.

V dnešní době deinstitucionalizace¹ je skoro samozřejmost, že nejlepším prostředím pro děti je rodina, která dokáže fungovat, kde děti mají své pevné kořeny, a kde mají zároveň možnost se emocionálně a prakticky rozvíjet. Všechny faktory jsou důležité pro jejich komplexní a harmonický rozvoj. Když hovoříme o přijímání opuštěných dětí do nových (náhradních) rodin, hovoříme tedy i o historii, ze které se adopce vyvinula. Toto osvojování dětí se užívalo v mnoha kulturách po mnohá staletí. Původní význam adopce byl „vyvoliti“, díky tomu, že děti byly doslova voleny svými rodiči. Dnešní význam je však zcela opačný, rodiče jsou vybíráni pro opuštěné děti. Podle našich zákonů musí mít dítě aspoň jednoho zákonného zástupce, kterým bývá jeden z jeho biologických rodičů. Jestliže nemá ani jednoho zákonného zástupce, je mu přidělen opatrovník, který jej zastupuje.

Touto bakalářskou prací jsem nechtěla poukázat na nedostatky v náhradní rodinné péči v České republice, ale spíše udělat přehled o různých formách náhradní rodinné péče, a jestli je mezi studenty vysokých škol dostatečná informovanost. Svou bakalářskou práci jsem se snažila napsat, tak abych Vás uvedla do zajímavých koutů náhradní rodinné péče a zároveň upozornila, že všem, opuštěné děti, nejsou lhostejné.

Téma bakalářské práce „Informovanost studentů vysokých škol o formách náhradní rodinné péče“ jsem si zvolila proto, že když jsme se o této problematice učili ve škole, tak dost lidí o této problematice vědělo jen minimum informací.

¹ Deinstitucionalizace = po „technické“ stránce jde o proces postupného zániku původního, ústavního prostředí a náhrada takovou formou bydlení, která je běžná pro ostatní populaci.

1 CÍL PRÁCE

Cílem bakalářské práce je pomocí kvantitativního způsobu zkoumání zjistit jaká je informovanost studentů vysokých škol o formách náhradní rodinné péče. Posoudit zda vysokoškolští studenti pedagogických a humanitních oborů mají znalosti o NRP větší než vysokoškolští studenti technických, technologických a uměleckých oborů.

2 TEORETICKÉ POZNATKY

2.1 Základní pojmy

Ze sociologie známe důležitý pojem *rodina*. Je to primární společenská skupina, kterou spojují nejužší společenské a rodinné vztahy. Její nenahraditelný význam v životě každého z nás je pocit bezpečí, útěchy, lásky, ochrany, jistoty a rozvoje, který máme od svého narození. Rodina dítěti určuje roli a postavení v životě a má zásadní vliv na jeho celkovou osobnost.

Rodina, sociální vztahy v ní a způsob výchovy jsou pro dítě zázemím, ze kterého bude vycházet při vytváření dalších vztahů se svým okolím. Tyto poznatky jsou dnes již nejen obecnou zkušeností, ale v současné době jsou také prověřeny řadou výzkumů zabývajících se faktory, které významně ovlivňují rané období dítěte (Matějček et. Al., 1997, Perry, 2002). (Bubleová, 2011, s. 64)

Dalším pojmem je *právně osiřelé dítě*. Je to dítě, o které prokazatelně rodiče nejeví žádný zájem. Prokazování zájmu rodičů je velmi těžké, dříve pro zmaření adopce stačilo, aby rodič jedenkrát za půl roku zavolal svému dítěti nebo mu poslal dopis, dnes už je to ošetřeno zákony.

O nezájmu rodičů rozhoduje soud, který se do této situace vkládá až v případě, kdy zájem rodičů o starší dítě trvá minimálně 6 měsíců nebo od narození dítěte do 2 měsíců.

Dále hodně zmiňovanými pojmy jsou *osvojitel* a *osvojenec*. Osvojitel je osoba, která se stará o svěřené dítě, které nemůže vyrůstat ve své biologické rodině, jako o vlastní, má k ní rodičovskou i vyživovací odpovědnost. Osvojenec je tedy přímo adoptované dítě, které je v péči své nové rodiny, kde bude vyrůstat a získávat své nové rodinné zázemí a zapomínat na své biologické rodiče.

Význam *biologického rodičovství* známe již z reprodukce člověka, kdy se ženské vajíčko a mužská spermie spojí a vznikne z nich nový život, nový člověk. *Biologičtí rodiče* jsou ti nejbližší lidé, které můžeme mít.

2.2 Historie náhradní rodinné péče

2.2.1 Historie Adopce

Zachraňování osiřelých dětí je považováno za nejstarší odvětví dobročinnosti. Za první historický milník, kdy tuto dobročinnost můžeme nazvat osvojením (adopcí), byla považována doba Starého Říma, kdy bylo osvojení poprvé uzákoněno. Matějček napsal, že v zákoně se tehdy pravilo: „*adoptio naturae imitatur*,“ čímž je vyjádřeno, že vztah mezi osvojencem a jeho osvojitelem je podobný vztahu mezi vlastním dítětem a jeho rodiči. (Matějček, 1999, s. 16-17)

Další práva osvojení byla formulována na většině území Evropy až o několik století později. (M. Schiller in Vodák, 1967). Celkový vývoj adopce závisel na vývoji kultury a humanizace. P. Vodák (1967) dělí vývoj adopce na několik fází.

První fáze je Starý Řím – prioritou je zájem osvojitele z vyšších kruhů společnosti pro zachování rodového jména a majetku (Matějček, 1999, s. 17)

Druhá fáze je Středověk a Novověk až do konce 18. století – křesťanstvím bylo do postoje k dětem vnešeno, že adoptovat může jen šlechta a obecný lid jen z důvodů zjištěných (levná pracovní síla). (Matějček, 1999, s. 17) Zásadními zlomy pro osiřelé děti byl vznik útulků a nalezinců pro opuštěné děti. První útulek byl založen v Konstantinopoli v r. 335 a první nalezinec v Miláně v r. 787. V Římě v r. 1198 následně papež Inocence III. zbudoval nalezinec s tzv. tornem.² (Matějček, 1999, s. 18)

Třetí fáze je Osvícenství a následující století – nalezince jsou obecnou potřebou a vznikají vyšší formy nalezinců a to sirotčince, tam se důraz z pouhé záchrany dítěte přesouvá na jeho výchovu - výchovu řádnou, zdravou přírodní, pracovní, společnosti k užitku. (Matějček, 1999, s. 18)

Čtvrtá fáze je období první republiky – z důvodu válek nastal velký nárůst sirotků. V této fázi se už nekladl důraz jen na osvojitele, ale i na samotné blaho dítěte. (Matějček, 1999, s. 20)

Pátá fáze je doba po II. světové válce – v tomto období byla preferována výchova kolektivní a odstraňována výchova rodinná. (Matějček, 1999, s. 21)

² Torno = význam tehdejšího torna je takřka stejný jako dnešní baby box. Dítě, které matka nechce nebo se o něj nedokáže postarat, dá anonymně do připravené schránky. Poté je o dítě už postaráno. Dnešní baby boxy se otevírají ve stylu otevření klasických dvířek, torna byla otáčecí.

2.2.2 Historie pěstounské péče

Za předchůdce pěstounské péče se v historii považovaly instituce kojných ve Starověku. Po několik století se výrazně nevyvíjeli až pak za období první republiky, kdy se pěstounská péče začala dělit na pěstounskou péči „nalezeneckou,“ která navazovala na pobyt dítěte v nalezinci či sirotčinci. Pěstounská péče řízená a kontrolovaná Okresními péčemi o mládež, které zajišťovali pokud možno spolehlivé pěstouny. Pěstounská péče v tzv. koloniích, kam bylo vybráno několik pěstounských rodin a ty žily společně v jedné obci. Pěstounská péče na základě soukromé dohody mezi rodiči dítěte a pěstouny, které v této době přerostlo ve svěřování dětí prarodičům a jiným příbuzným. (Matějček, 1999, s. 29-30)

Po konci druhé světové války v r. 1950 byly zásadně zrušeny všechny formy pěstounské péče a znovuoobnoveny až v r. 1973. Do roku 2013 byla upravena zákonem č. 94/ 1963 Sb., o rodině a zákonem č. 359/ 1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. Od roku 2014 spadá pod Nový občanský zákoník.

2.2.3 Historie náhradní rodinné péče u nás

Na našem území je historie náhradní rodinné péče (NRP) bohatá. První sirotčince a nalezince se začaly zřizovat po válce z důvodu velkého nárůstu sirotek. Nejstarší ústav u nás založený r. 1575 se nazýval Vlašský špitál, který po dobu 200 let ochraňoval a staral se o osiřelé děti. Dalším důležitým ústavem byl pražský nalezinec založený r. 1789, který byl určen pro nemanželské děti. Po druhé světové válce se začaly budovat velké ústavy, které se rozdělovali z hlediska věku, státního zřízení a kontroly. S touto výchovou nesouhlasili pediatri ani psychologové a proto začaly proti ústavní výchově protestovat. Podařilo se jim přistoupit k vybudování nové moderní institucionální výchovy a to k vybudování SOS dětských vesniček. Následující roky vývoje NRP byly ustáleny r. 1963, kdy byl vydán zákon o rodině a zákon o pěstounské péči v r. 1973.

2.2.4 Srovnání historie a dnešní doby

Matějček poukázal na zajímavou věc, ve srovnání historického a dnešního chápání osvojení, nad kterou bychom se mohli zamyslet. „*Tehdy bylo dítě zachraňováno osvojením či pěstounskou péčí před ústavem a před záhubou fyzickou. Dnes, kdy je ústavní péče nesrovnatelně lepší, je dítě*

stejně tak zachraňováno náhradní rodinnou péčí před ústavem a před ohrožením psychickým. Došlo k výraznému posunu k lepšímu – tendence zůstává táž!“ (Matějček, 1999, s. 19)

Ve srovnání historie, kdy bylo příliš dětí pro adopci a málo zájemců, a dnešní doby, kdy je to přesně naopak, že je příliš zájemců, ale málo dětí k adopci, to asi i souhlasí.

Nejednotnost a nejasné definice výše uvedených pojmů dokazuje i fakt, že někteří autoři dávají rovnítko mezi pojmy náhradní výchova a náhradní péče, jiní zase dávají rovnítko mezi náhradní výchovnou péčí a náhradní péčí (Svobodová et al., 2002), anebo používají pojem náhradní výchovná péče jako pojem nadřazený jejím dvěma formám – ústavní péči a péči v náhradní rodině (Senát, 2001, Toman).

2.3 Náhradní výchovná péče

Podle Matějčka je to forma péče o děti, které nemohou být z nejrůznějších důvodů vychovávány ve vlastní rodině. Nejčastěji jde o péči ústavní, v níž je dítě vychováváno až do své dospělosti.

2.3.1 Ústavní péče

Prakticky každý člověk u nás začíná svou životní dráhu krátkodobým pobytem v ústavní péči jako novorozenec v porodnici. (Matoušek, 1999) Pro některé děti to však není konec pobývání v takových institucích. Následně jsou přijímány do kojeneckých ústavů a pak do dětských domovů, kde zůstávají až do dospělosti. Dle zákona č. 89/2012 Nového občanského zákoníku lze ústavní výchovu nařídít nejdéle na dobu tří let. Před uplynutím těchto tří let od nařízení ústavní péče lze dobu prodloužit, dokonce opakovaně, vždy však nejdéle na tři roky.

2.3.2 Kojenecké ústavy

Ústavní péči pro nejmenší děti poskytují dvě zařízení a asi polovinou z nich jsou kojenecké ústavy. Péče kojeneckých ústavů jsou pro děti od porodu do jednoho roku. Děti, které jsou zde přijímány, jsou většinou, ohroženy týráním nebo zanedbáváním a jsou zde na podnět úřadů. Kojenecké domovy spojené s dětskými domovy jsou druhou polovinou, kde se poskytuje ústavní péče pro nejmenší. Domovy se starají o děti do tří let a jsou pro dlouhodobý pobyt až do doby než dítě dosáhne věkové hranice, kdy je přiděleno do jiného ústavu nebo do NRP. Oba výše uvedené ústavy spadají pod Ministerstvo zdravotnictví.

2.3.3 Dětský domov

Definice dle zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních. Dětský domov pečuje o děti podle jejich individuálních potřeb. Ve vztahu k dětem plní zejména úkoly výchovné, vzdělávací sociální. Jeho účelem je zajišťovat péči o děti s nařízenou ústavní výchovou, které nemají závažné poruchy chování. Tyto děti se vzdělávají ve školách, které nejsou součástí dětského domova. Mohou sem být umísťovány děti ve věku zpravidla od tří do nejvýše 18 let. Do dětského domova se rovněž umísťují nezletilé matky spolu s jejich dětmi.

2.3.4 Dětské domovy se školkou

Definice dle zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních. Účelem dětského domova se školkou je zajišťovat péči o děti s nařízenou ústavní poruchou, s uloženou ochrannou výchovou nebo jsou-li nezletilými matkami a splňují stanovené podmínky a jejich děti, které nemohou být vzdělávány ve škole, jež není součástí dětského domova se školou. Mohou sem být umísťovány zpravidla děti od 6 let do ukončení povinné školní docházky.

2.3.5 Diagnostický ústav pro mládež

Diagnostické ústavy jsou internátní výchovná zařízení, která komplexně vyšetřují z hlediska psychologického a pedagogického mládež s nařízenou ústavní výchovou nebo uloženou ochrannou výchovou nebo mládež, o jejímž umístění do výchovného zařízení rozhodl předběžným opatřením soud.

Diagnostické ústavy se vnitřně člení na pracoviště diagnostické, sociální služby, výchovně vzdělávací a záchytné. (Marková, E., Venglářová, M. a M. Babiaková, 2006)

2.3.6 Výchovný ústav

Definice dle zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních. Výchovný ústav pečuje o děti starší 15 let se závažnými poruchami chování, u nichž byla nařízena institucionální

výchova nebo uložena ochranná výchova. Ve vztahu k dětem plní zejména úkoly výchovné, vzdělávací a sociální. Do výchovného ústavu může být umístěno i dítě starší 12 let.

2.4 Náhradní rodinná péče

Forma péče o děti, kdy je dítě vychováváno „náhradními“ rodiči v prostředí, které se nejvíce podobá životu v přirozené rodině. Tou je u nás zejména adopce (osvojení) a pěstounská péče. (Matějček, 1999, s. 31) Dalšími formami NRP jsou svěřením dítěte do výchovy jiné fyzické osoby než rodiče a poručenství (s osobní péčí).

Pěstounskou péčí a svěřením dítěte do výchovy jiné fyzické osoby než rodiče lze označit za formy náhradní výchovy v užším slova smyslu, v širším slova smyslu pak myslíme i osvojení a poručenství (s osobní péčí).

Podle statistické ročenky z oblasti počtu dětí v náhradní rodinné péči (pěstounská péče, osobní péče poručníka a jiné fyzické osoby než rodiče) k 31. 12. 2013 byl počet dětí v náhradních rodinách 16 174 dětí v celé České republice.

2.4.1 Svěřením do péče jiné osoby než rodiče

Je to první z institutů NRP, nad kterým se přemýšlí, když se o dítě nemá kdo postarat. Může se o něj ucházet jen příbuzný nebo blízká osoba, která o něj bude pečovat a vychovávat jej bez jakékoliv státní podpory či příspěvku, ale rodičovskou zodpovědnost a vyživovací povinnost mají stále jeho biologičtí rodiče. Z hlediska dítěte to je výhodné, protože zůstává v původní rodině nebo u blízké osoby.

Pečujícími osobám je vždy rozhodnutím soudu vymezen rozsah práv a povinností k dítěti. Zpravidla se jedná o právo a povinnost zajistit péči o dítě a zastupovat je v běžných záležitostech. Není-li soudem rozhodnuto jinak zůstává rodičům dítěte zachována rodičovská zodpovědnost rodiče jdou nadále zákonnými zástupci dítěte.

S účinností od 1. 1. 2013 nelze rozhodnutí soudu dítě svěřit do výchovy jiné fyzické osoby než rodiče v případě, že není možné rodičům uložit vyživovací povinnosti k dítěti.

2.4.2 Osvojení (adopce)

Osvojení je upraveno v Novém občanském zákoníku, a to v jeho druhé části, hlavě druhé, díl první, oddíl druhý. Samotný proces zprostředkování osvojení je pak upraven v zákoně č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. U této formy NRP se naopak žádný příbuzný (prarodič, sourozenec) nemůže stát osvojitelem, navíc při výběru osvojitele se přikládá důraz na přiměřený věk mezi osvojencem a osvojitelem, který by neměl být menší šestnácti let. Uzavřením adopce získává osvojitel plnou rodičovskou zodpovědnost a vyživovací povinnost k dítěti. Zanikají tedy všechna práva a povinnosti mezi osvojeným dítětem a jeho původní rodinou. Na základě rozhodnutí soudu o osvojení se osvojitel, popřípadě osvojitelé, zapisují do matriky jako rodiče dítěte. Osvojení se může uskutečnit nejdříve po 6 týdnech (šestinedělí) po porodu.

Do roku 2013 se osvojení dělilo na osvojení zrušitelné a osvojení nezrušitelné dle zákona č. 94/1963 Sb., o rodině. Od 1. 1. 2014 zákon o rodině neexistuje a spadá pod zákon č. 89/2012 Sb., Nového občanského zákoníku. Pro přehled je toto rozdělení popsáno níže, z hlediska teprve nedávné změny zákona.

Osvojení může zrušit jen soud a to jen z důležitých důvodů na návrh osvojence či osvojitele. Nebylo-li o osvojení rozhodnuto v rozporu se zákonem, nelze osvojení zrušit po uplynutí 3 let od rozhodnutí o osvojení. Zrušením osvojení vznikají znovu vzájemná práva a povinnosti mezi osvojencem a původní rodinou. Osvojení, které je v časovém rozsahu do 3 let se nazývá prosté osvojení a osvojení delší než 3 roky se nazývá nezrušitelné osvojení.

2.4.2.1 Dítě vhodné k adopci

Dle zákona o rodině je možné osvojit pouze dítě právně volné, tzn., že je vyřešen vztah mezi dítětem a jeho původní rodinou. K osvojení může dojít pokud:

- a) Zákonní zástupci dítěte dají souhlas k osvojení.
- b) Rodiče dali souhlas s osvojením předem bez vztahu k určitým osvojitelům. Tento souhlas může být dán rodičem nejdříve šest týdnů po narození dítěte. Souhlas je možné odvolat pouze do té doby, než je dítě umístěno do péče budoucích osvojitelů. Souhlasu rodičů není zapotřebí, pokud po dobu nejméně dvou měsíců po narození dítěte neprojeví o dítě žádný zájem, ačkoliv jim v projevení zájmu nebránila žádná překážka (tzv. absolutní nezájem rodičů). Nebo rodiče

po dobu nejméně šesti měsíců neprojevovali opravdový zájem o dítě (tzv. kvalifikovaný nezájem rodičů).

c) Rodiče byli zbaveni rodičovské zodpovědnosti (např. pro zneužití rodičovských práv a povinností).

d) Rodiče dítěte zemřeli.

2.4.2.2 Osvojení

Existují dva typy osvojení podle starého zákona. *Zrušitelná adopce* je osvojení na určitou dobu, která je zrušitelná jen ze závažných důvodů a žádost může podat jen osvojitel nebo dospělý osvojenec. Tato doba je časově ohraničená a to tříměsíční předadopční péčí, v případě novorozenců tedy už ve 3 měsících.

Při *nezrušitelném osvojení* lze adoptovat jen dítě starší jednoho roku. Pokud by se adopční rodina nakonec rozhodla, že si dítě nechtějí nechat, musí už postupovat jako s vlastním potomkem, čili vyhledat novou rodinu, která by ho převzala jako svěřence, nebo přenechat ho v ústavní péči.

2.4.2.3 Postup při osvojení

Zájemci přicházejí do zprostředkovatelny adopce většinou až po prvních pěti letech manželství (40 % všech adoptovaných dětí je osvojováno až mezi pátým až desátým rokem trvání manželství). V tomto začínajícím stádiu zájmu o adopci dítěte je nejlepší zájemce seznámit s rodinou, která už se o adoptivní dítě stará. Otázky kladené „zkušeným adoptivním rodičům,“ kteří „již stojí na druhém břehu,“ budou určitě jiné než prosby, které jsou ve velkých rozpacích pronášeny k sociální pracovníci.

Přijde-li někdo do kanceláře zprostředkovatelny adopce s úmyslem adoptovat dítě, sepíše s ním po prvním rozhovoru „Návrh na převzetí dítěte do pěstounské péče a následné adopce.“ Od příchodu dítěte do rodiny až k uzavření smlouvy o adopci u notáře uplyne zpravidla nejméně rok.

Dále sociální pracovnice v terénu zkoumá budoucí domov adoptivního dítěte, takže dojde k informativní návštěvě u zájemců o adopci, kde se musí chovat velmi taktně.

Poté pro zájemce následuje zatěžkávací zkouška trpělivosti. Je to jakýsi druh „pseudotěhotenství“ s nezbytnou otázkou: „Jaké dítě nám konečně nabídnou?“ Před rozhodnutím soudu o osvojení musí být dítě v péči budoucího osvojitele, a to po dostatečnou dobu pro přesvědčivé zjištění, že se mezi osvojitelem a dítětem vytvořil takový poměr, který je smyslem a cílem osvojení. Tato doba neskončí dříve než uplynutím šesti měsíců. Dítě je po tuto dobu v péči budoucího osvojitele na jeho náklady.

2.4.3 Osvojení v mezinárodním měřítku

Pokud se pro dítě nedaří najít vhodnou rodinu v zemi původu, je možné provést mezinárodní osvojení. Toto osvojení je upraveno „Úmluvou o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení, kterou vypracovala a přijala Haagská konference mezinárodního práva soukromého 29. 5. 1993. V České republice vstoupila tato úmluva v platnost 1. 6. 2000 a spolu se zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, umožňuje osvojení dětí do ciziny a z ciziny. Haagská úmluva jasně stanoví postup při osvojování dítěte do zahraničí, určuje povinnosti a kompetence jednotlivých institucí, definuje právo dítěte na přednostní osvojení v zemi jeho původu, zaručuje biologickým rodičům anonymitu a zásadně vylučuje jakékoliv zisky z adopcí. Zároveň nařizuje signatářským státům, aby na svém území určily jeden ústřední orgán, který bude za osvojení dětí do zahraničí odpovědný. U nás tuto funkci zprostředkovatele plní Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí v Brně“ (Matějček, Koluchová, Bubleová, Kovařík, Benešová 2002, s. 15). Mezinárodní osvojení je doprovázeno složitějšími formalitami. Je zapotřebí jednat nejen s kompetentními institucemi v zemi osvojitelů, ale především v zemi osvojovaného dítěte.

2.4.4 Poručenství (s osobní péčí)

U dítěte v poručenství je to podobně jako u svěření do péče jiné osoby. Rozdíl je však v tom, že ho do poručenství může dostat nejen příbuzný a blízká osoba, ale i osoba zařazená v evidenci žadatelů o zprostředkování NRP. Na poručníka je dohlíženo soudem i z důvodu, že tato forma NRP je jednou z odměňovaných dávkami pěstounské péče. V tomto případě je u rodičů pozastavena nebo úplně zrušena rodičovská zodpovědnost, ale vyživovací povinnost nikoli.

Poručenská funkce zaniká smrtí poručníka, nebo rozhodnutím soudu o zproštění poručníka jeho funkce, nebo o odvolání poručníka.

2.4.5 Pěstounská péče

Pěstounská péče vzniká rozhodnutím soudu a končí zletilostí dítěte. Na rozdíl od rodičů však pěstoun nemá vyživovací povinnost k dítěti a právo zastupovat dítě a spravovat jeho záležitosti má jen v běžných věcech.

Novela zákona o sociálně-právní ochraně dětí zavedla zcela nový dokument, který uzavírají pěstouni, a to dohodu o výkonu pěstounské péče.

Podle Z. Matějčka je cílem pěstounské péče poskytnutí náhradního rodinného prostředí dětem, pokud:

- a) „nemohou dlouhodobě vyrůstat v prostředí rodiny tvořené jejich vlastními biologickými rodiči;
- b) ústavní (neosobní či málo personalizovaná) péče ohrožuje či narušuje jejich vývoj;
- c) nemohou být z nejrůznějších důvodů (právních, zdravotních, sociálních, psychologických) svěřeny do osvojení.“ (Matějček a kol. 1999, s. 35)

2.4.5.1 Typy pěstounské péče

Existuje několik typů pěstounské péče. *Individuální pěstounská péče* je situace, kdy se o dítě nebo o děti starají pěstoun a pěstounka (v rodinném prostředí). Ti většinou mají již své děti. Pěstounskou péči mohou také vykonávat prarodiče, popř. jiní příbuzní.

Skupinová pěstounská péče, probíhá v „zařízeních pro výkon pěstounské péče, což jsou velké pěstounské rodiny, někdy i s vlastními dětmi pěstounů a dalšími třeba 4-6 nebo i více dětmi přijatými.“ (Matějček, Koluchová, Bubleová, Kovařík, Benešová 2002; s. 16)

Dalším zařízením pro výkon pěstounské péče jsou SOS dětské vesničky, „kde je pěstounskou péčí pověřena sama matka-pěstounka. Ta mívá většinou ku pomoci další osobu, které se říká „teta“ a která matce pomáhá při vedení domácnosti a výchově dětí. Matka-pěstounka se svěřenými dětmi bydlí v samostatném domečku. Skupina 10-12 takových domečků představuje Vesničku“.

2.4.6 Pěstounská péče na přechodnou dobu

Účelem této formy NRP, která je odměňována dávkami pěstounské péče, je zejména poskytnout rodičům čas, aby si mohli upravit své poměry tak, aby byli znovu schopni převzít dítě opět do své péče. Jedná se tedy o institut krizový a pouze přechodný, který může trvat nejdéle 1 rok.

Soud může na návrh orgánu sociálně-právní ochrany svěřit dítě do pěstounské péče na přechodnou dobu osobám v evidenci, a to: na dobu, po kterou nemůže rodič ze závažných důvodů dítě vychovávat,

: dobu, po jejímž uplynutí může dát matka souhlas k osvojení nebo po kterou může rodič souhlas k osvojení odvolat,

: dobu do nabytí právní moci rozhodnutí soudu o tom, že souhlasu rodičů k osvojení není třeba.

Podle statistické ročenky, z oblasti vývoje pěstounů a pěstounských rodin k 31. 12. 2013, bylo v České republice celkově 8232 pěstounských rodin oproti roku 2012, kdy na našem území bylo jen 7 617 pěstounských rodin. Počet jednotlivých pěstounů byl, v roce 2012, 1895 a k 31. 12. 2013 byl zaznamenán nárůst až na 11 417 pěstounů. Můžeme tedy říci, že zájem o děti do pěstounské péče se zvyšuje každým rokem.

2.4.7 Opatrovnictví

Opatrovníkem může být kdokoliv, koho určí soud, i právnická osoba (orgán sociálně-právní ochrany dětí³) s tím, že mu soud určí práva a povinnosti vůči dítěti. Rodičovská zodpovědnost je tímto omezena. (Bubleová, 2011, s. 40-41)

2.5 Důvody umíst'ování dětí do NRP

Podle V. Bubleové:

Rodiče se o své dítě starat *nechtějí*: tyto rodiče ztratili mateřský pud, buď kvůli tomu, že si ho vůbec nevytvořili, nebo je jejich zájem hostilní, dalším případem je nezralost rodičů (nezletilí).

³ OSPOD = orgán sociálně-právní ochrany dětí - Zjednodušeně lze říci, že orgán sociálně-právní ochrany dětí (tzv. "sociálka") je odbor péče o děti a mládež příslušného pověřeného městského úřadu. Tento orgán má mimo jiné zastupovat zájmy dítěte v řízeních, v nichž se rozhoduje o nezletilých dětech (např. komu bude dítě svěřeno do výchovy, jaké bude výživné, jak bude upraven styk rodičů s dětmi).

Rodiče se o své dítě starat *nemohou*: rodiče zemřeli, nebo jim ve výchově a péči o dítě překáží nemoc, výkon trestu nebo zdravotní stav dítěte, o které se nemohou starat v domácím prostředí.

Rodiče se o své děti starat *neumějí*: často se to stává u dětí, které jsou týrané, zanedbávané, zneužívané a příčinou bývá patologická psychologie osobnosti jejich rodičů. (Bubleová, 2011)

Podle E. Kafkové (In Matějček Z., a kol. 1999) existuje několik důvodů, které vedou ke zřeknutí se dítěte. Může se jednat o ženy osamělé, bez pomoci, které se nemohou postarat. Dále o ženy nezletilé, o ženy, které se nechtějí starat, často mají více dětí a některé z nich už v ústavech. Dalším důvodem může být také onemocnění žen. Tyto důvody se vztahují k matkám svobodným nebo rozvedeným.

2.6 Role těch, kteří zastupují děti

Pro děti, v situaci kdy nemohou vyrůstat ve vlastní rodině, je role těchto lidí zásadní a důležitá. Pro dobré působení na dítě je důležitá výborná komunikace mezi soudy, oddělením péče o dítě, kojeneckými ústavy, dětskými domovy, psychologickými poradnami a dalšími institucemi, které se také snaží hájit zájmy nechtěných, opuštěných dětí. Cílem všech těchto organizací je zajistit dítěti nejpřirozenější rodinné prostředí. V nejlepším případě se těmto dětem snaží najít a zajistit adoptivní či pěstounskou rodinu.

2.7 NRP jako zásadní problém společnosti

Studie NRP poukazují na potřebu uspokojení základních psychických potřeb v raném dětství, potřebu úspěšného připoutání (attachment⁴) dítěte k jedné osobě od počátku narození. Pokud tomu tak není, dítě je vystaveno psychickému strádání a psychické deprivaci.

„Psychická deprivace je psychický stav, vzniklý následkem takových životních situací, kdy subjektu není dána příležitost uspokojovat některé základní psychické potřeby v dostačující míře a po dosti dlouhou dobu.“ (Langmeier a Matějček, 1974)

⁴ Attachment = hledání fyzického a emočního uspokojení a ochrany před ohrožením. Toto přilnutí umožňuje psychické strukturu dítěte využívat kapacitu a funkce vyvinutější psychiky pečující osoby a organizovat a strukturovat vlastní procesy. Zážitky z těchto vztahů celoživotně nastavují způsob navazování a udržování klíčových vztahů a tedy i schopnost k nim.

Je prokázáno, že pokud dojde k nedostatečné senzorické stimulaci dítěte (např. slovní komunikace, dotyk, sociální interakce aj.), dochází ke změnám lidského mozku. Mozková kůra člověka roste do velikosti, složitosti, tvoří neuronové vazby a vyvíjí se v závislosti na kvalitě a množství senzorických podnětů. Zahříváním, konejšením, krmením, dodržováním hygieny a uklidňováním dítěte vytváří opatrovník bezpečné prostředí pro dítě. Milující opatrovník je pro dítě prvním a nejzásadnějším vztahem a vytváří zásadní pouto vzájemné náklonnosti, které je pak základem navazování dalších zdravých socio-emocionálních vztahů a komunikace. Pokud tomu tak není, přetrvávají různé projevy psychické deprivace a subdeprivace⁵ až do dospělého věku, kdy se projevují v určitých poruchách osobnosti (Matějček et al., 1974). Dalšími pozitivními předpoklady pro záchranu a řešení osudů ohrožených dětí jsou společenská vůle, vyspělost společnosti a lidská sounáležitost. Již dávno známá moudrost praví: vyspělost společnosti se pozná podle toho, jak se stará o své chudé, bezmocné a ohrožené.

I přesto, že toho o potřebě a prospěšnosti náhradní rodinné péče víme hodně, existuje mnoho dětí, které jsou v raném dětství vlastní rodinou opuštěny, zanedbávány nebo dokonce týrány a které jsou odkázány na včasnou a účinnou pomoc a podporu společnosti.

Pokusím se tedy zamyslet nad touto různorodou a velmi složitou tematikou a najít možnosti pomoci ohroženým dětem. Jednou z nich je náhradní rodinná péče, v níž ohrožené dítě nalezne prostředí, které se rodině nejvíce přibližuje.

⁵ Subdeprivace = je to mírnější forma deprivace. Deprivace je duševní stav dlouhodobějšího neuspokojování základních duševních potřeb v oblasti emocí, intelektu, motoriky a celé osobnosti.

3 METODIKA PRÁCE

3.1 Cíl výzkumu

Teoretická část bakalářské práce se zabývala všeobecnou stránkou NRP, jejím popisem, druhy forem a její problematikou. Snažila se čtenáři přiblížit a seznámit se s důležitými poznatky a pojmy NRP. Tímto tématem se zabývám i v praktické části, kde se snažím srovnat znalosti studentů vysokých škol v poměru studenti pedagogického zaměření (s vědomostmi o NRP z náplně výuky) a studenti jiných fakult (bez vědomostí o NRP). Domnívám se, že je to poměrně zajímavé srovnání, už jen proto, že udělování dětí do NRP je čím dál častější a z vlastní zkušenosti vím, že dost lidí o NRP téměř nic neví.

V souladu s předpokládanými názory veřejnosti jsem stanovila hypotézu, kterou jsem chtěla na základě výsledků provedeného průzkumu potvrdit nebo vyvrátit.

3.2 Metodika výzkumu

Abych získala potřebné údaje, zvolila jsem jako nejvhodnější prostředek dotazník, který obsahuje celkem 16 otázek (uzavřených, otevřených, doplňujících) a je anonymně vyhodnocován. Otázky jsou kladeny jasně a srozumitelně. Dotazník měl být zadán do systému www.vyplnto.cz, kde jej měli respondenti vyhodnotit během měsíce. Postupně jsem však zvolila mnohem lepší způsob sběru dat a to přímo rozdání vytištěného dotazníku respondentům a následného vybrání zpět. Tento způsob sběru dat, od sběru dat na internetu, je výhodnější v regulaci počtu respondentů, který jsem potřebovala.

3.2.1 Výzkumné problémy

Před samotným výzkumem jsem si zvolila dvě hypotézy, které chci vyhodnotit a ty zní: „Informovanost současné mládeže o formách NRP.“ a „Studenti, kteří studují na oborech s náplní výuky o NRP, znají problematiku NRP více než studenti studující jiné obory (technické, umělecké, apod.), kde náplň výuky o NRP nemají.“

Pro ilustraci přikládám nevyplněný dotazník a jeden vyplněný dotazník, z nichž jsem při průzkumu vycházela (viz. přílohy).

3.2.2 Charakteristika výzkumného souboru

Počet respondentů jsem stanovila na 100 respondentů, které jsem posléze nasbírala. Respondenti jsou náhodně zvolení studenti Pedagogické, Lékařské fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a studenti fakulty Technologické, Multimediálních komunikací a Humanitních věd Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Dotazníky jsem rozdala tak, aby bylo 50 dotazníků vyplněno od studentů z pedagogické a fakulty a fakulty humanitních věd a 50 dotazníků respondentům z technologické, lékařské fakulty a fakulty multimediálních komunikací. Rovný počet respondentů by měl být vhodný pro porovnání těchto skupin. Věk respondentů se pohybuje od 20 let do 32 let. Z celkového počtu dotazníků vyplnilo dotazník 88 % žen a 12 % mužů.

3.2.2.1 Organizace výzkumu

Průzkum byl zahájen na začátku měsíce října v roce 2014 a předpokládaný konec sběru dat byl konec října 2014. Sběr dat se měl uskutečnit na www.vyplnto.cz, kam byl vložen dotazník, který měli respondenti vyplňovat. Bohužel, za celý měsíc říjen, vyplnilo dotazník jen 51 respondentů a sběr dat byl ukončen. To mě přimělo ke zcela novému sběru dat. Vytiskla jsem 100 dotazníků, které jsem posléze rozdala přímo do rukou respondentů a následně jsem je od nich vybrala zpět. Vyhodnocovala jsem dotazník celkově a pak rozdílně, z hlediska studovaných škol a oborů.

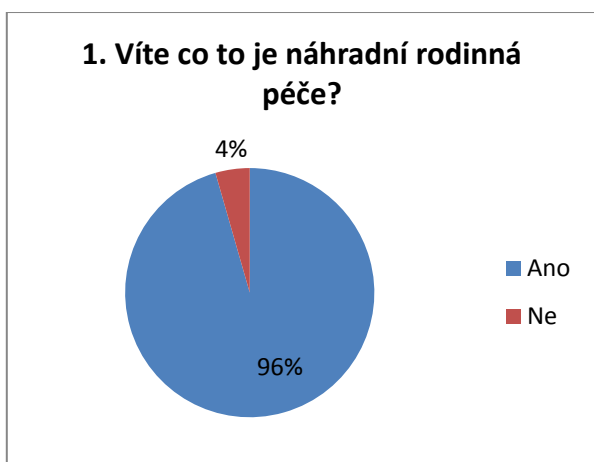
4 VÝSLEDKY

4.1 Vyhodnocení výzkumu

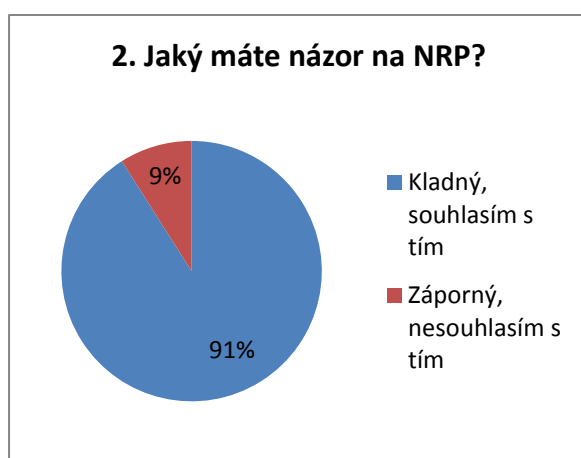
Pracovní hypotéza č. 1

„Informovanost současné mládeže o formách NRP.“

Body dotazníku pod čísly 1. až 2. zjišťují, jestli současná mládež zná základní pojmy tohoto tématu, jako co je to náhradní rodinná péče a jaký na ni mají náhled.

Obrázek 1 – Víte co to je náhradní rodinná péče?

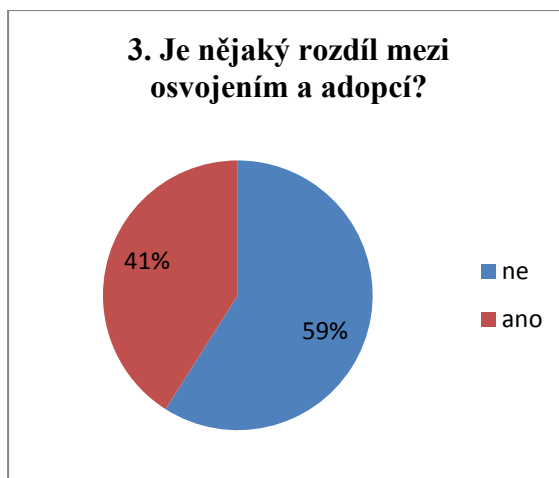

Obrázek 2 – Jaký máte názor na NRP?

Většina respondentů, přesně 96 %, tvrdí, že znají pojem náhradní rodinná péče a dokázali by jej popsat.

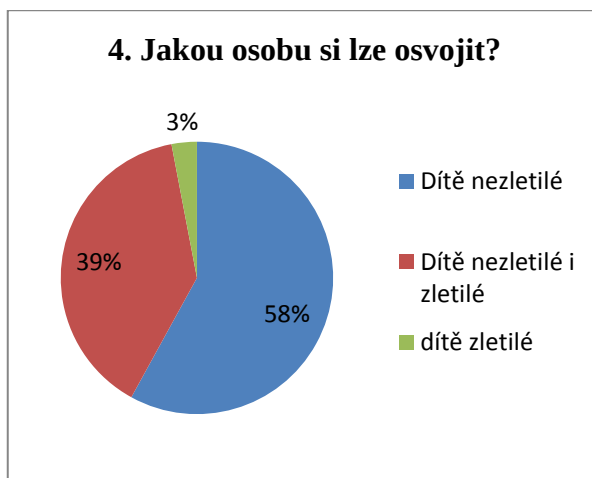
V otázce č. 2, drtivá většina respondentů souhlasí se systémem náhradní rodinné péče a to poukazuje i na dobrý vztah mládeže k tomuto tématu a snad to do budoucna naznačuje i to, že děti, které čekají na své adoptivní rodiče, budou mít lepší podmínky.

U 3. až 12. otázky se naráží na vědomosti studentů a kolik informací vědí o NRP.

Obrázek 3 – Je nějaký rozdíl mezi osvojením a adopcí?

Jednou z nejpoužívanějších forem NRP je osvojení, jiným slovem adopce. V odpovědi na otázku „Je nějaký rozdíl mezi osvojením a adopcí?“ se respondenti rozdělili, téměř na poloviny. 59 % respondentů odpovědělo správně, že mezi výše uvedenými pojmy není žádný rozdíl a 41 % respondentů odpovědělo, že osvojení a adopce mají každá jiný význam.

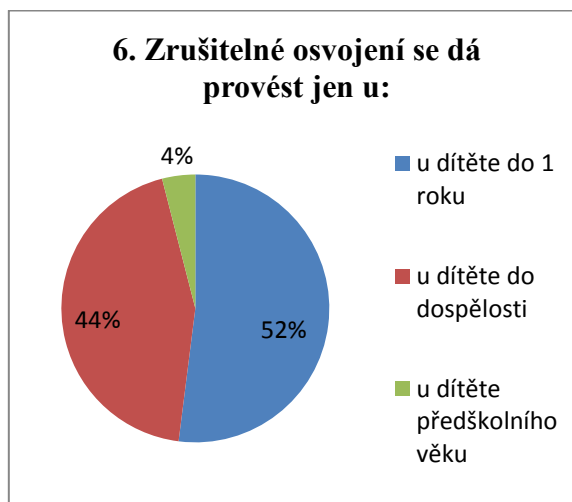
Obrázek 4 – Jakou osobu si lze osvojit?

Tato otázka spíše ověřuje, jestli má mládež přehled o novelizacích zákona, protože od 1. 1. 2014 je umožněno osvojení nezletilého i zletilého jedince. Před touto novelizací bylo možné osvojit si jen nezletilé dítě. V tomto případě se dá říci, že 97 % respondentů ví koho osvojovat, ale 58 % respondentů se řídí starým zákonem.

Obrázek 5 – Kdy nejdříve po narození zřeknutého dítěte, se může udělit písemný souhlas s adopcí?

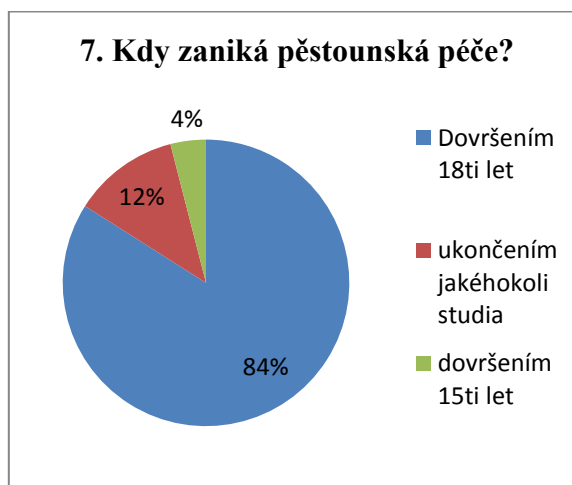
Písemný souhlas s adopcí se může udělit nejdříve po 6 týdnech (tzv. šestinedělí) od narození dítěte, čili skoro polovina respondentů (47 %) odpověděla správně a mají přehled o této formě náhradní rodinné péče.

Obrázek 6 – Zrušitelné osvojení se dá provést jen u...

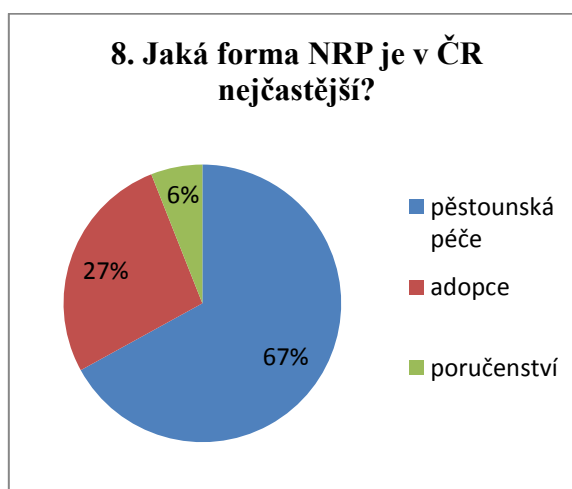
Podle starého znění zákona mělo osvojení dva druhy a to osvojení zrušitelné a osvojení nezrušitelné. Zrušitelné osvojení se dalo zrušit do 1 roku dítěte a nezrušitelné osvojení se dalo zrušit jen na žádost osvojitele či osvojence a následném schválení soudu. V současnosti po novelizaci zákona je osvojení rozděleno na osvojení prosté a osvojení nezrušitelné. Prosté osvojení se dá zrušit do 3 let věku dítěte a nezrušitelné osvojení zůstalo stejné. Respondenti

se zase ukázali jak znalci starého zákona, kdy 52 % respondentů odpovědělo správně, že podle starého zákona je zrušitelné osvojení proveditelné do 1 roku od narození dítěte.

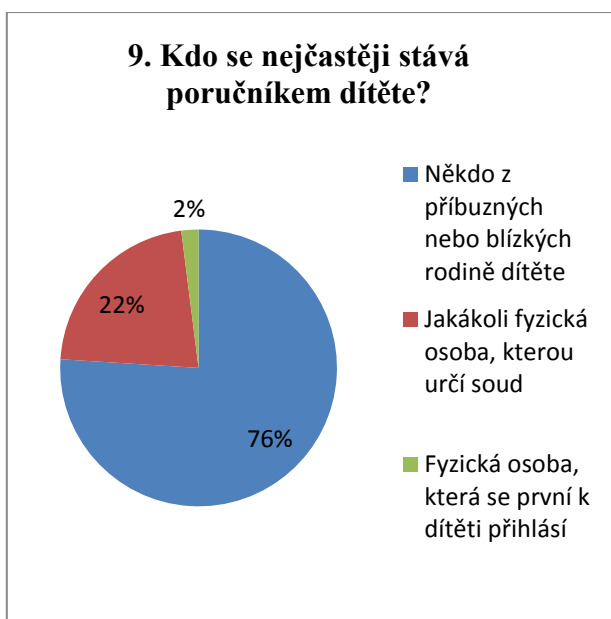
Obrázek 7 – Kdy zaniká pěstounská péče

Další z nejvýznamnějších forem náhradní rodinné péče je pěstounská péče. Respondenti mají mnohem větší znalosti o této formě než o osvojení (adopci), protože 84 % respondentů odpovědělo správně, že pěstounská péče zaniká dovršením 18 ti let věku, kdy se jedinec stává dospělým a sám za sebe právně odpovědným.

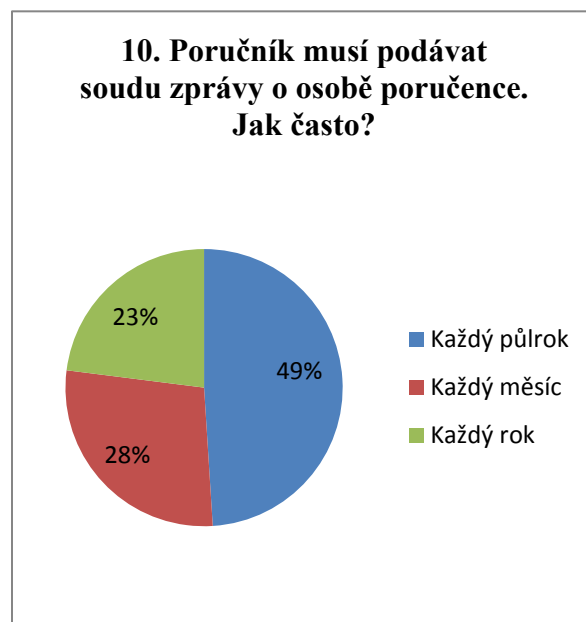

Obrázek 8 – Jaká forma NRP je v ČR nejčastější?

Tento graf znovu dokazuje, že respondenti znají jako nejčastější formu náhradní rodinné péče pěstounskou péči. 67 % respondentů si myslí, že je nejčastější.

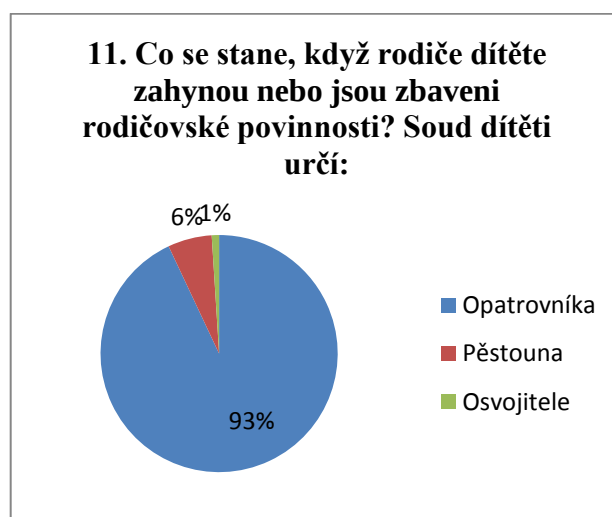

Obrázek 9 – Kdo se nejčastěji stává poručníkem dítěte?

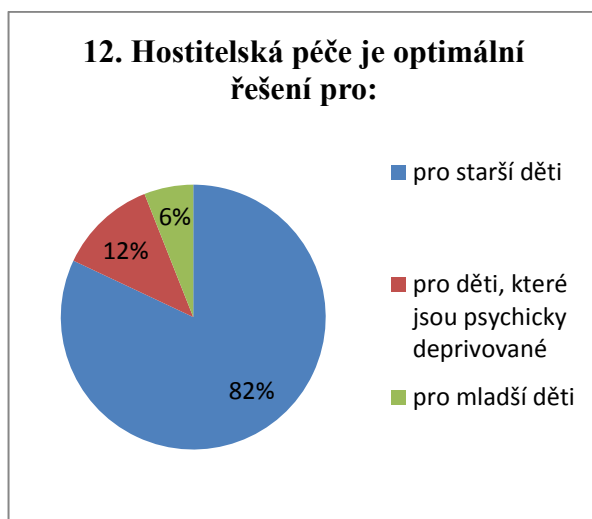
Obrázek 10 – Poručník musí podávat soudu zprávy o osobě poručenice. Jak často?

U 9. a 10. otázky se zaměřuji na poručnictví. 76 % respondentů odpovědělo, že poručníkem se stává blízká osoba nebo někdo z rodiny. 22 % respondentů co odpovědělo, že poručníkem se může stát jakákoli osoba, kterou určí soud, měli pravdu jen z poloviny. Poručníkem se může stát nejen příbuzná a blízká osoba dítěte, ale i osoba v evidenci. Určený poručník pak musí podávat zprávy soudu o poručenci každých 6 měsíců. Ve výsledku respondentů si je jisto touto odpovědí 49 % respondentů.

Obrázek 11 – Co se stane, když rodiče dítěte zahynou nebo jsou zbaveni rodičovské povinnosti? Soud dítěti určí...

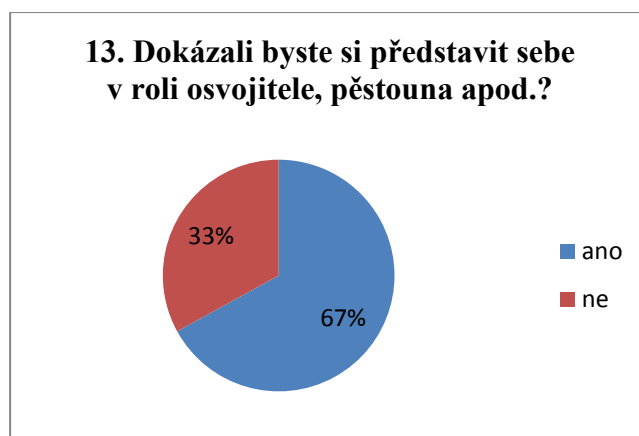
Respondenti z 93 % odpověděli, že dítěti je přidělen opatrovník po závažné životní situaci, jako například úmrtí rodičů či zbavení rodičovské odpovědnosti rodičů. Opatrovníkem se nejčastěji stává sociální pracovník z OSPOD.

Obrázek 12 – Hostitelská péče je optimální řešení pro....

Hostitelská péče nepatří přímo do náhradní rodinné péče, ale je to řešení pro děti v ústavní péči, které mají nízkou šanci na pěstounskou péči. Proto je vhodná pro děti staršího věku, které jen navštěvují cizí rodinu v určité dny. Respondenti se prokázali, že znají i problematiku dětí v dětských domovech, které využívají hostitelské péče.

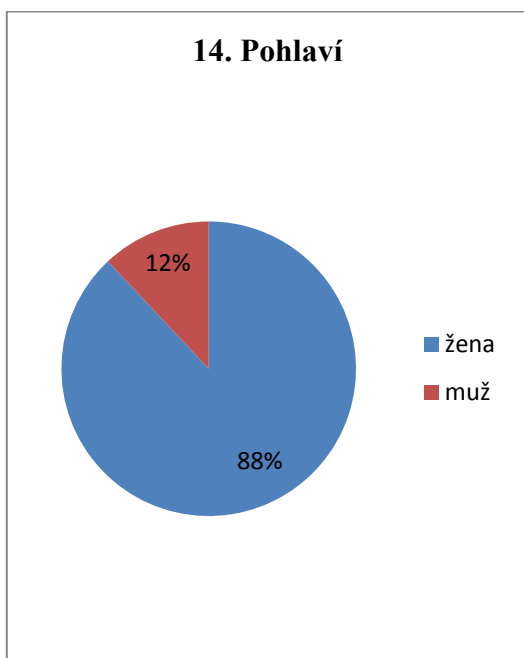
13. otázka má za úkol odlehčit a zamyslet se sám nad sebou v roli žadatele o různou formu NRP.

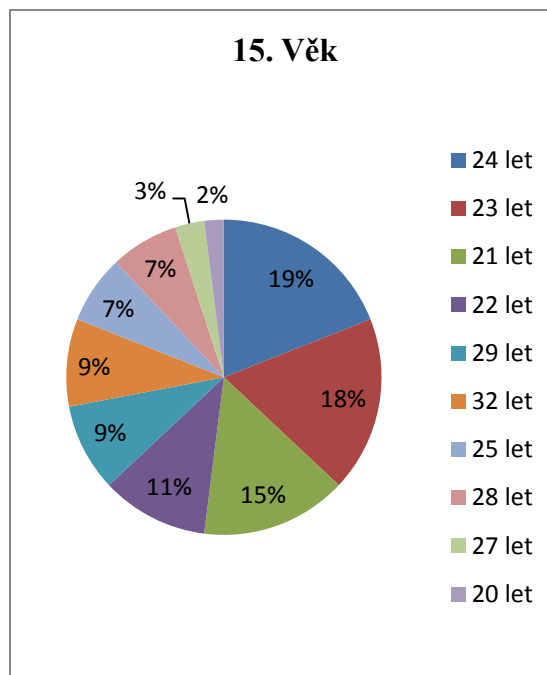
Obrázek 13 – Dokázali byste si představit sebe v roli osvojitele, pěstouna, apod.?

67 % respondentů odpovědělo, že by si dokázali představit být v roli osoby pečující o dítě v různé formě náhradní rodinné péče, avšak 33 % si myslí, že by byli nevhodné osoby.

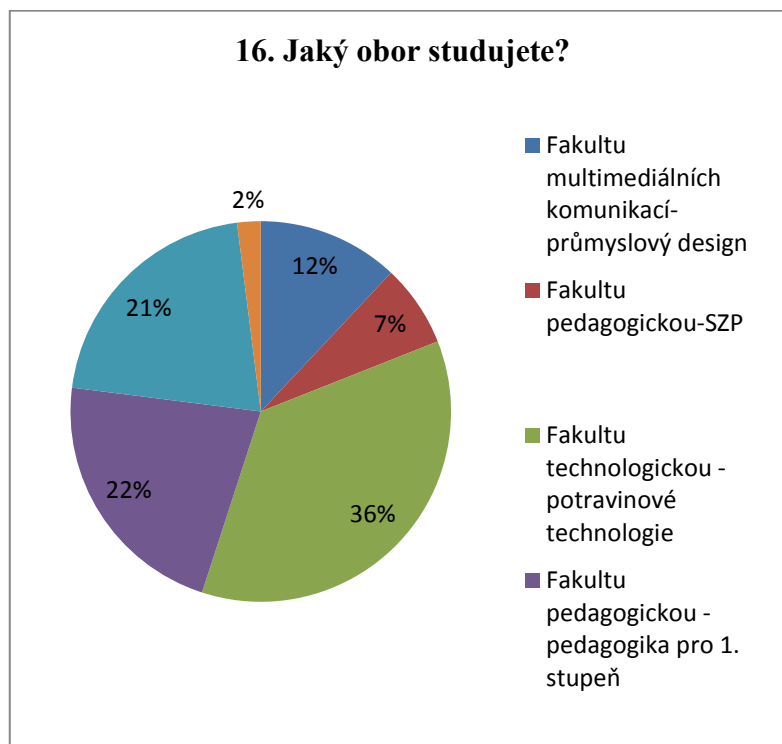
14. až 16. Otázka zkoumá charakteristiku respondentů. Dotazník vyplnilo 88 % žen a 12 % mužů, nejvíce ve věku 21 let až 24 let.

Obrázek 14 – Pohlaví

Obrázek 15 - Věk

Obrázek 16 – Jaký obor studujete?

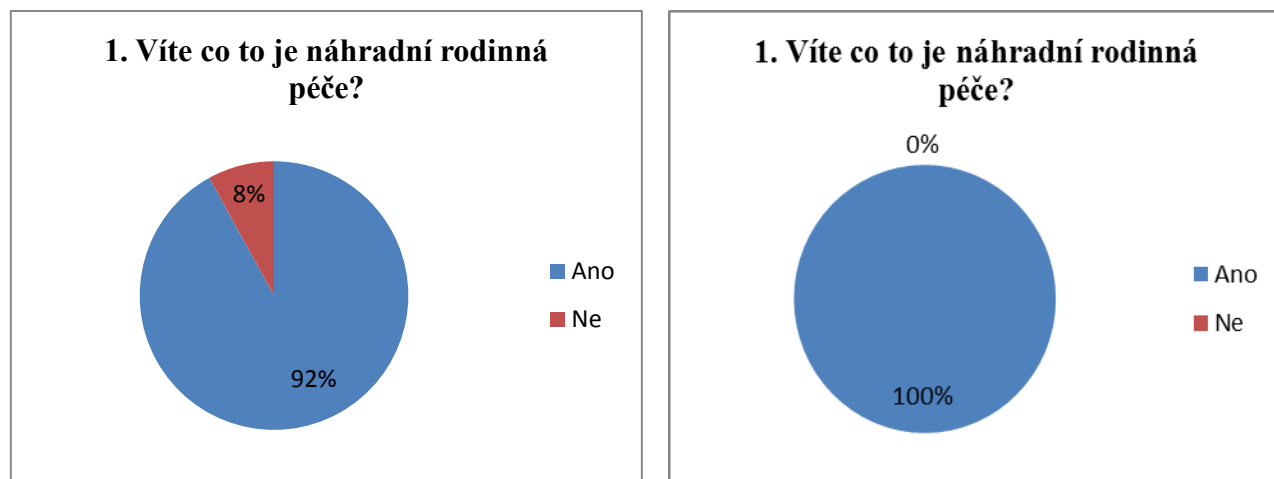
Tato otázka určuje počet respondentů z různých fakult Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a Univerzity Palackého v Olomouci. Z grafu jde jasně vidět, že 50 respondentů je z oborů s náplní výuky o náhradní rodinné péči a zbylých 50 respondentů je z oborů bez náplně výuky o náhradní rodinné péči.

Pracovní hypotéza č. 2

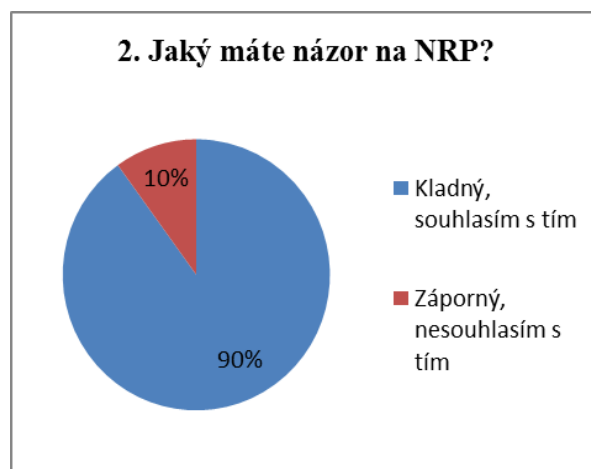
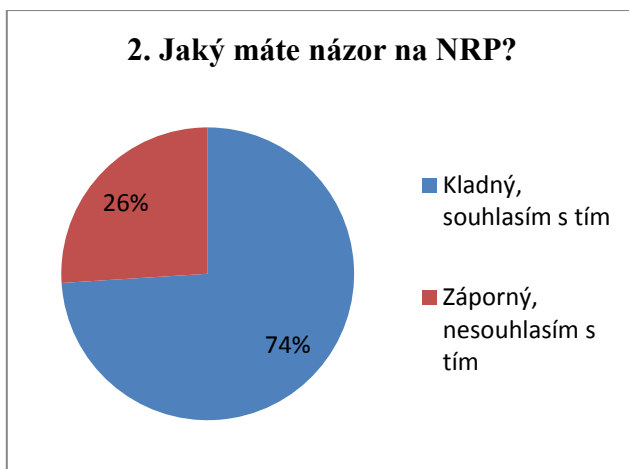
„Studenti, kteří studují na oborech s náplní výuky o NRP, znají problematiku NRP více než studenti studující jiné obory (technické, umělecké, apod.), kde náplň výuky o NRP nemají.“

Tato hypotéza je hlavní myšlenkou mé bakalářské práce. Cílem má být tedy potvrzení či vyvrácení hypotézy díky provedenému výzkumu u náhodných respondentů z Univerzity Palackého v Olomouci a Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Dotazníky byly rozděleny do dvou skupin, po 50 respondentech, a podle toho vyhodnoceny a porovnány.

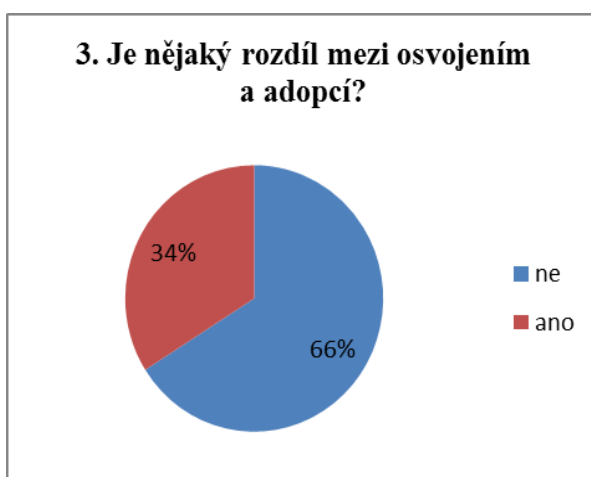
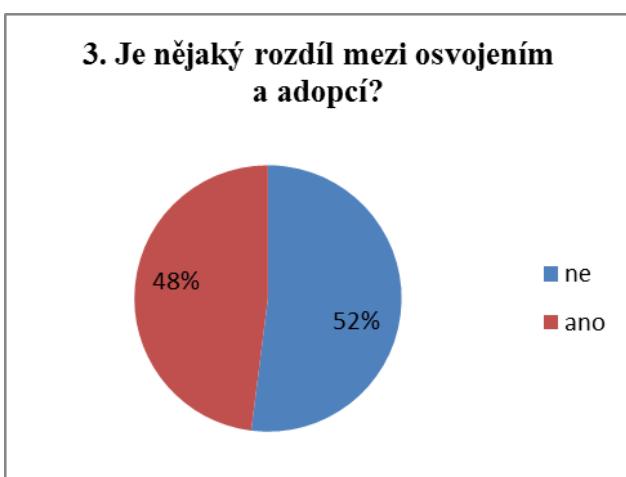
Grafy na *levé straně* jsou grafy zobrazující odpovědi studentů z oborů *bez náplně výuky* o NRP a na *pravé straně* jsou grafy zobrazující odpovědi studentů z oborů *s náplní výuky* o NRP.

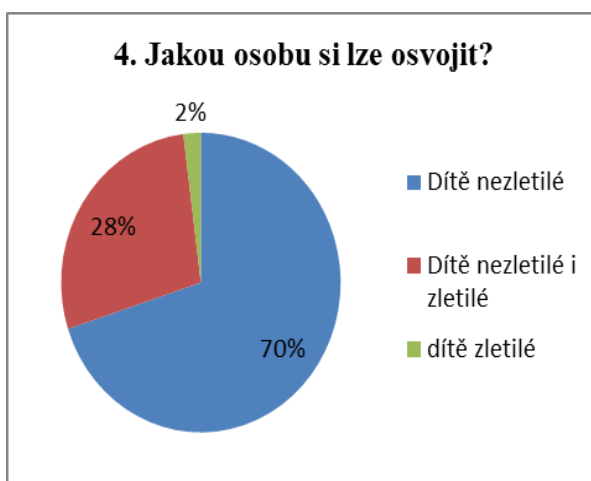
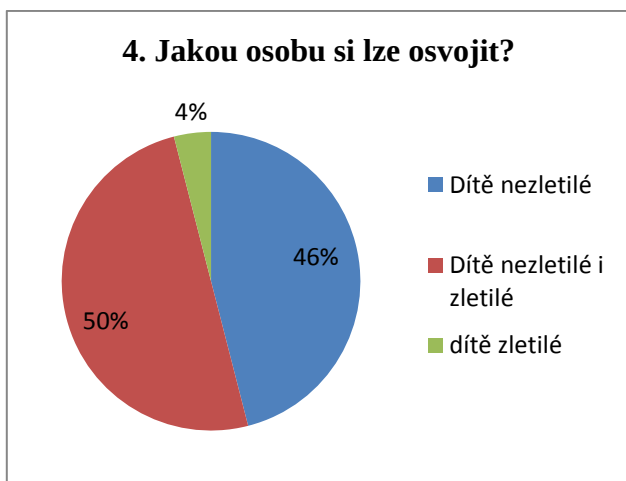
Obrázek 17 – Srovnání studentů dle oborů – Víte co to je náhradní rodinná péče?

Obrázek 18 - Srovnání studentů dle oborů – Jaký máte názor na NRP?

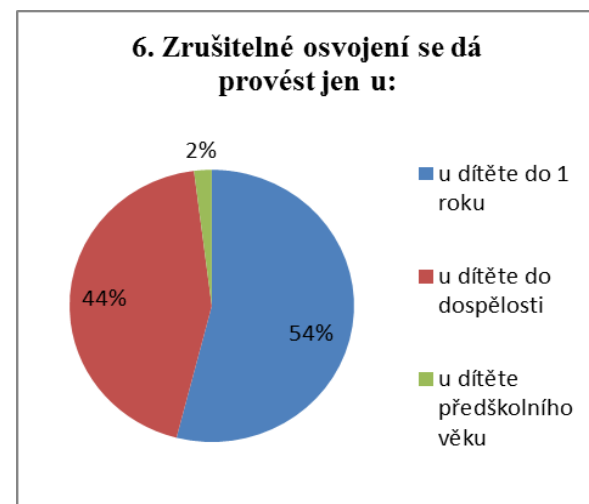
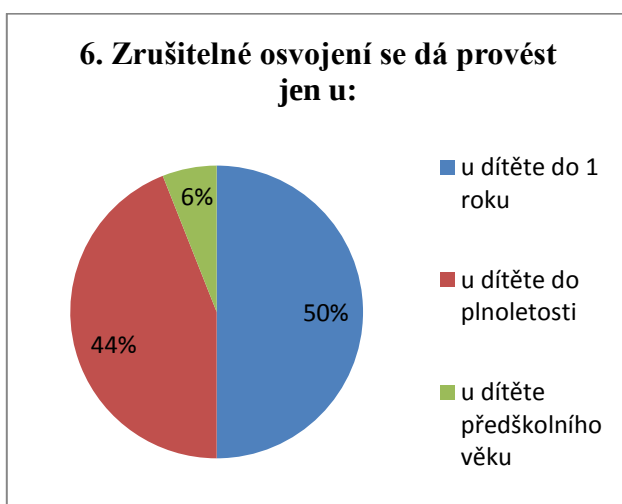
Obrázek 19 - Srovnání studentů dle oborů – Je nějaký rozdíl mezi osvojením a adopcí?

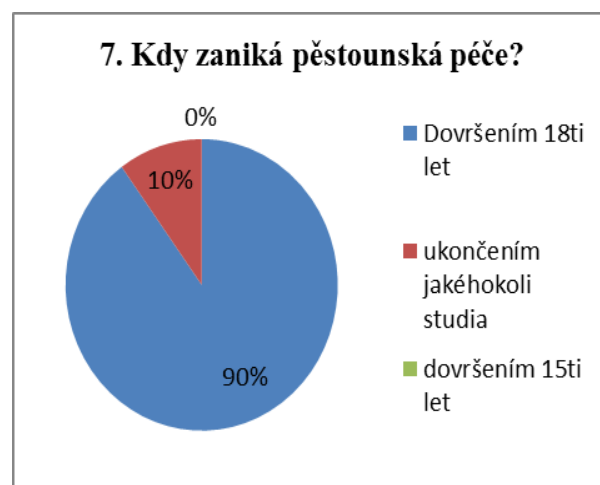
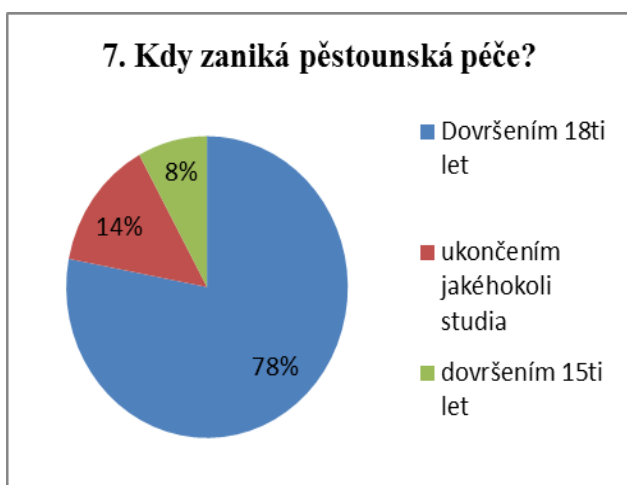
Obrázek 20 - Srovnání studentů dle oborů – Jakou osobu si lze osvojit?

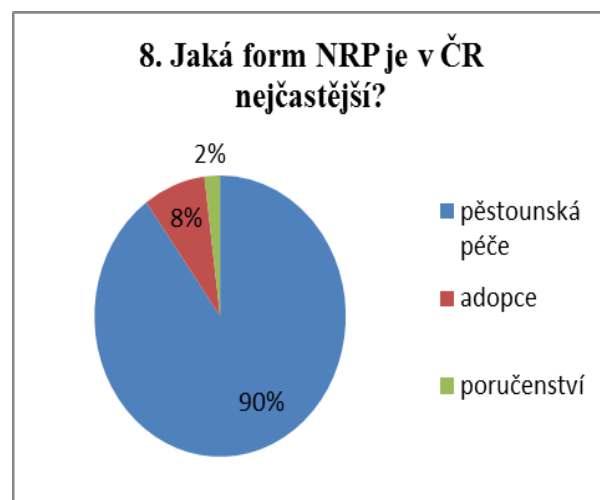
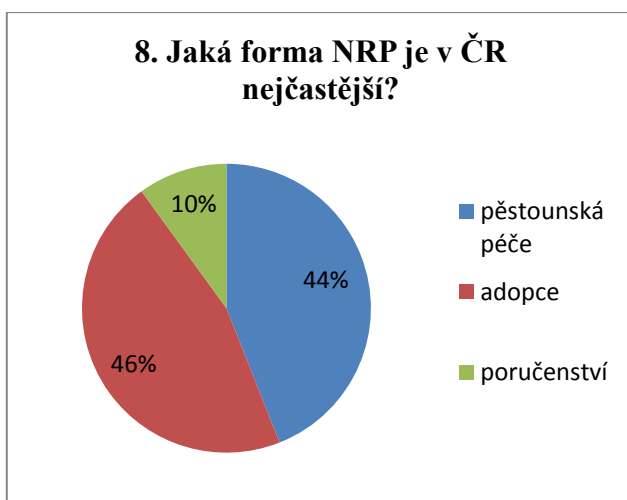
Obrázek 21 - Srovnání studentů dle oborů – Kdy nejdříve po narození zřeknutého dítěte, se může udělit písemný souhlas s adopcí?

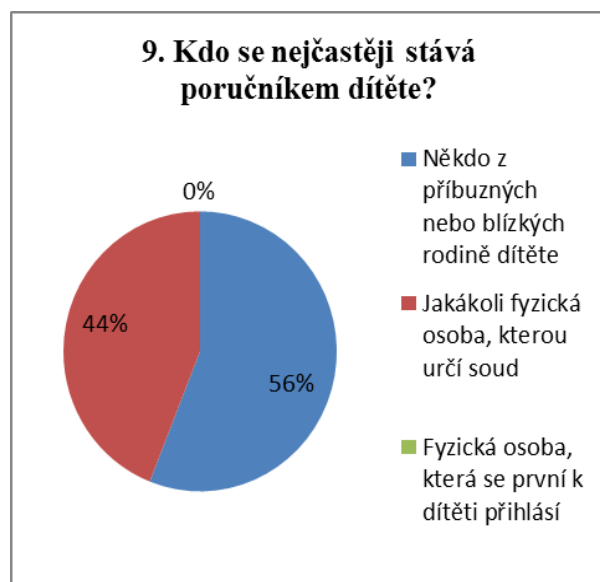
Obrázek 22 - Srovnání studentů dle oborů – Zrušitelné osvojení se dá provést jen u?

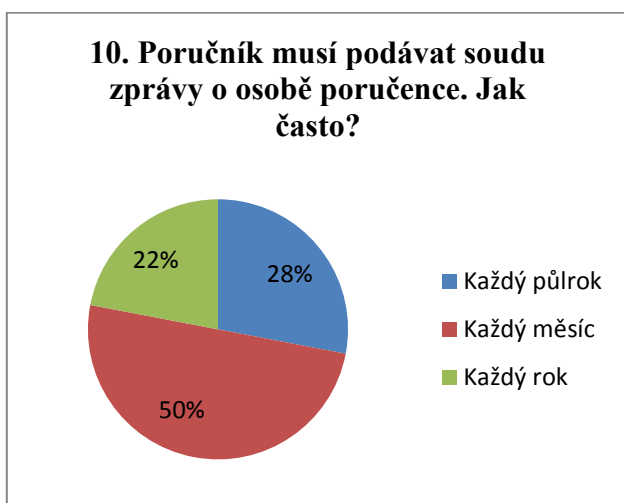
Obrázek 23 - Srovnání studentů dle oborů – Kdy zaniká pěstounská péče?

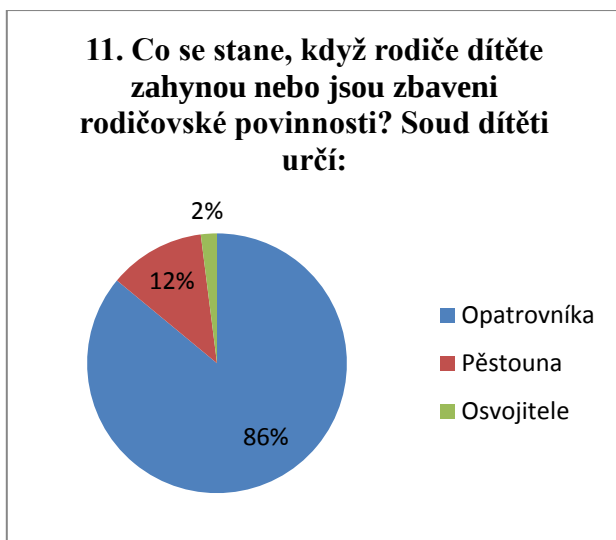
Obrázek 24 – Srovnání studentů dle oborů – Jaká forma NRP je v ČR nejčastější?

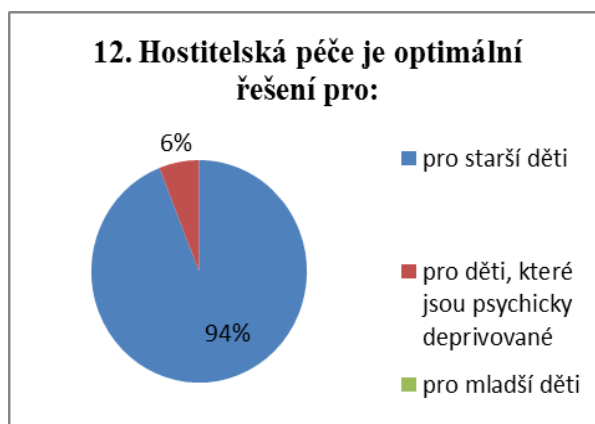
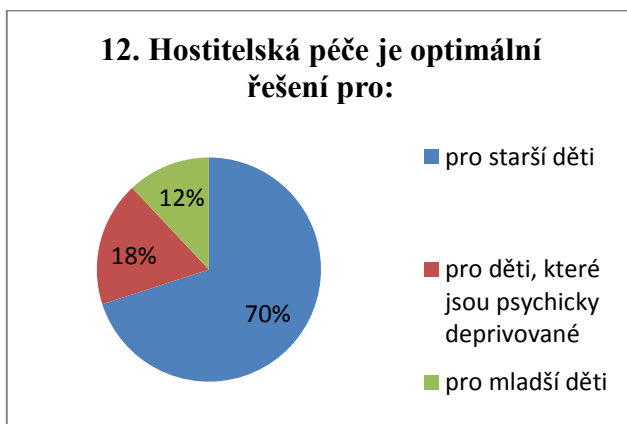
Obrázek 25 - Srovnání studentů dle oborů – Kdo se nejčastěji stává poručníkem dítěte?

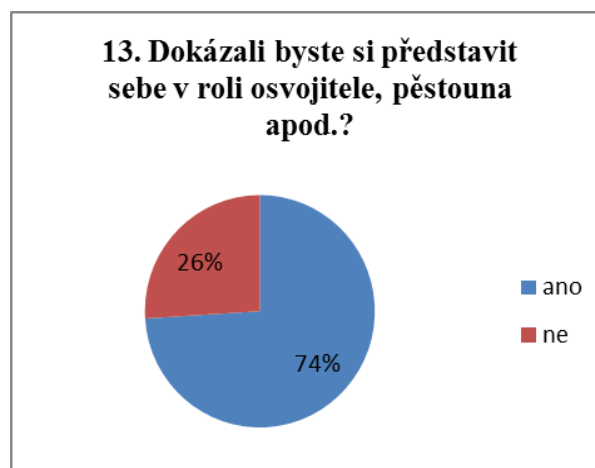
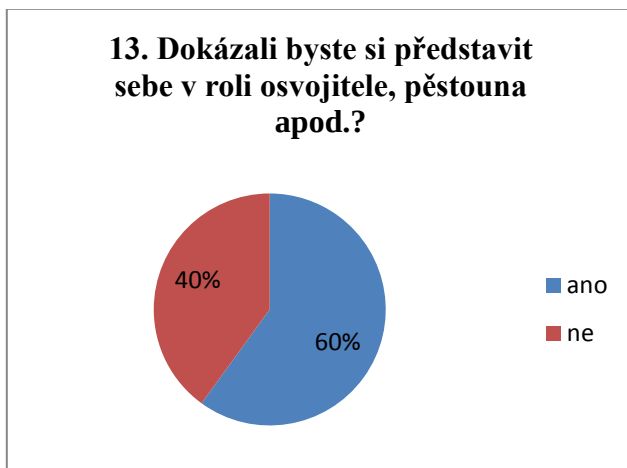
Obrázek 26 - Srovnání studentů dle oborů – Poručník musí podávat soudu zprávy o osobě poručence. Jak často?

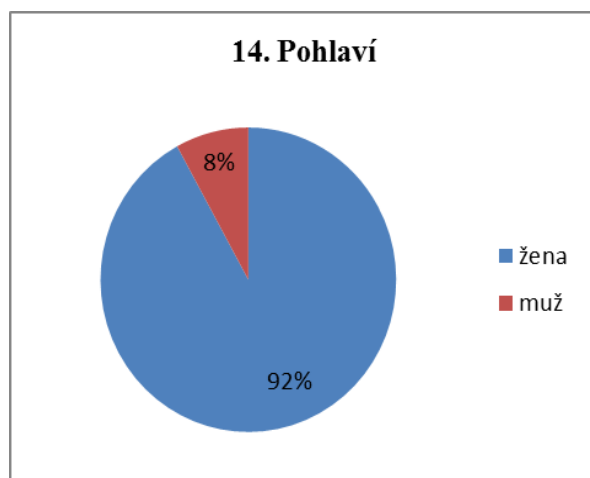
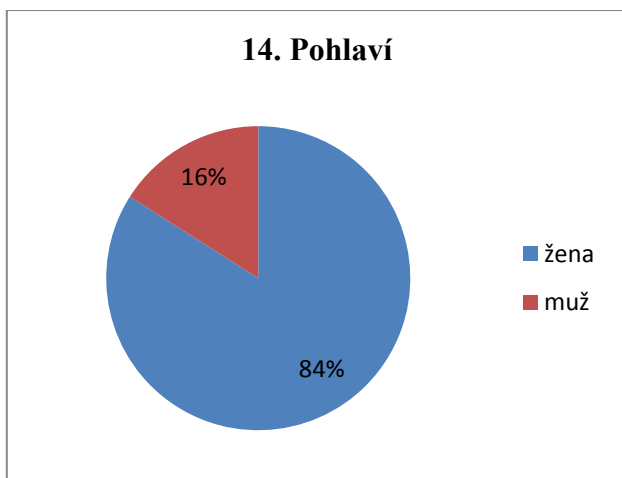
Obrázek 27 - Srovnání studentů dle oborů – Co se stane, když rodiče dítěte zahynou nebo jsou zbaveni rodičovské povinnosti?

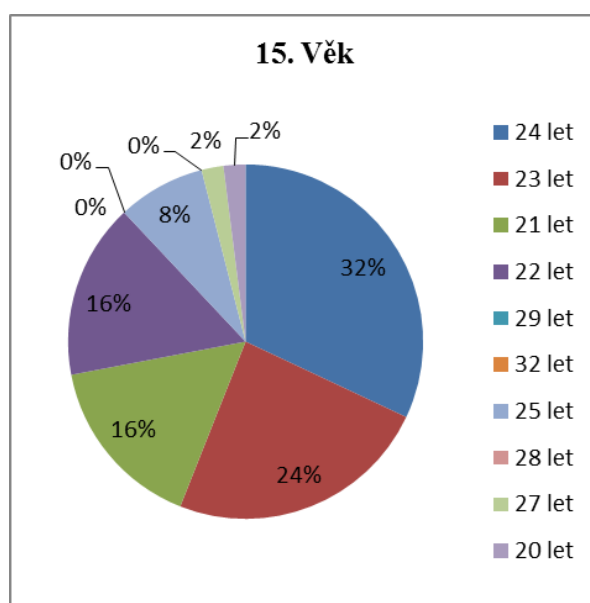
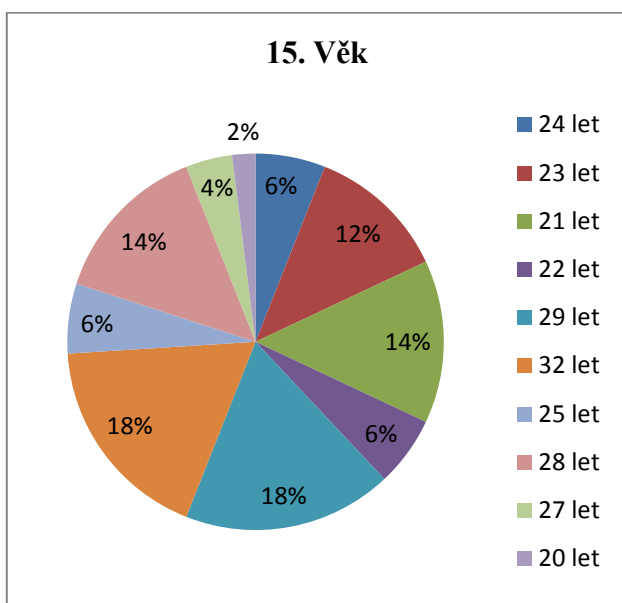
Obrázek 28 - Srovnání studentů dle oborů – Hostitelská péče je optimální řešení pro koho?

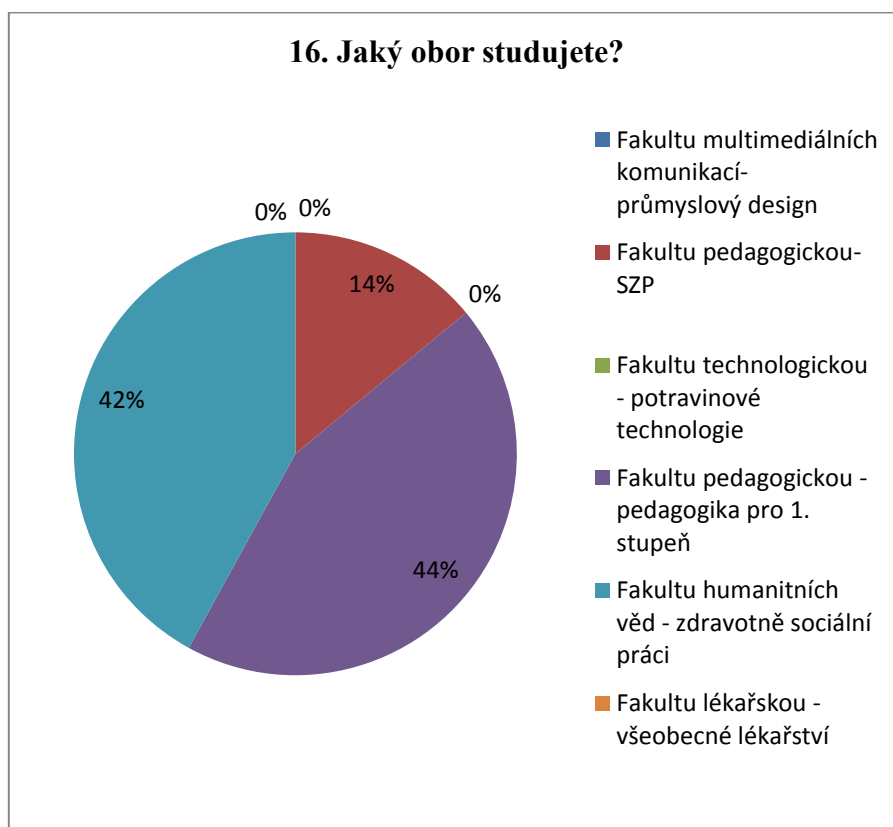
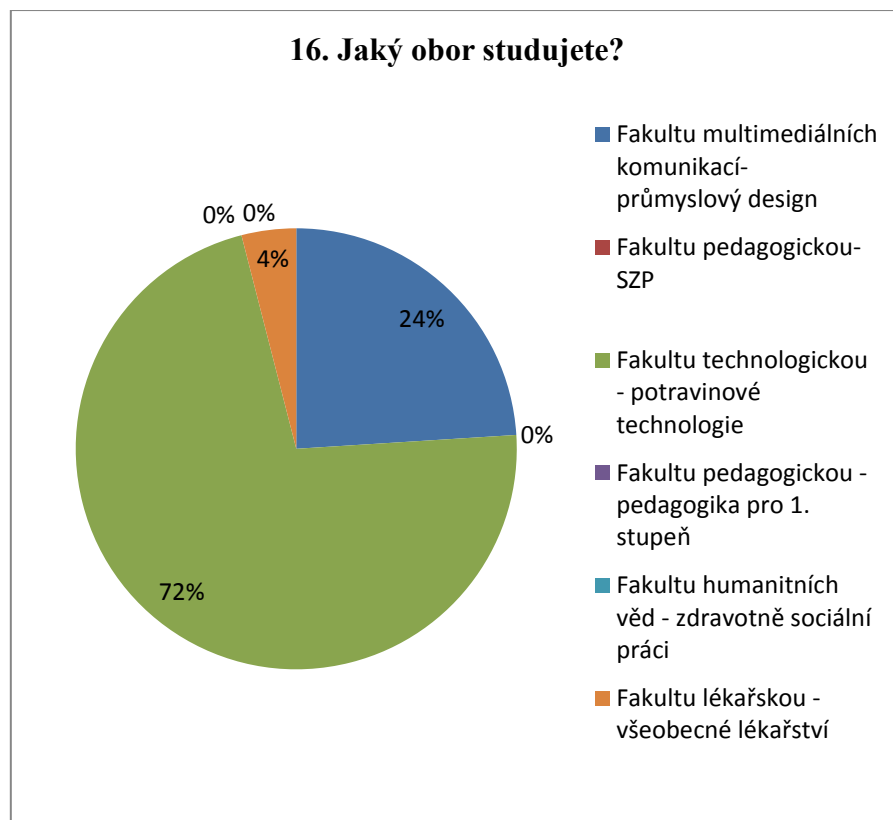
Obrázek 29 - Srovnání studentů dle oborů – Dokázali byste si představit sebe v roli osvojitele, pěstouna apod.?

Obrázek 30 - Srovnání studentů dle oborů – Pohlaví

Obrázek 31 - Srovnání studentů dle oborů – Věk

Obrázek 32 - Srovnání studentů dle oborů – Jaký obor studujete?

Hypotéza č. 2 potvrdila, že studenti pedagogických a humanitních oborů jsou na tom mnohem lépe s informovaností o formách NRP než studenti jiných oborů. Hlavně v otázkách č. 1 a č. 11 se prokázali jako neomylní a odpovídali 100 %. V otázkách č. 3-4, 6-7, 9-10 a 12 jsou výrazně jejich informace o NRP lepší než u respondentů technických a uměleckých oborů. Ve zbylých otázkách č. 2, 5, 8 a 13 jsou mezi obory vyrovnané výsledky. Zbylé otázky č. 14-16 jsou otázky zjišťující charakteristiku respondentů, kterou jsem již vyhodnotila v první hypotéze. Z výsledků této hypotézy jsem spokojená, protože jsem nečekala, že respondenti jiných oborů než pedagogických a humanitních, budou lépe informovaní o tomto tématu. Čekala jsem, že budou mnohem znát mnohem méně poznatků.

ZÁVĚR

Závěr bakalářské práce je shrnutím poznatků a zjištění, ke kterým jsem dospěla. Náhradní rodinná péče je pro společnost potřebnou institucí. Jejím hlavním cílem je zabezpečit pro opuštěné děti láskyplné a starostlivé rodinné prostředí, ve kterém mohou vyrůstat. Na druhé straně představuje NRP možnost pro bezdětné páry mít vlastní rodinu. Rodina předává dětem normy, hodnoty a mravní principy, které jsou specifické pro danou společnost. Vztahy v rodině nemusí být založeny jen na biologických poutech. *„Lze pokládat za prokázané, že dítě samo za rodiče přijímá toho, kdo se k němu mateřsky a otcovsky chová, a nikoliv toho, kdo se tak nechová a své rodičovství prokazuje pouze úředním potvrzením rodičovství biologického“* (Matějček a kol. 1999, s. 61).

Na základě provedeného výzkumu mezi studenty vysokých škol, při kterém jsem čerpala zejména z informací dosažitelných převážně z různých knižních zdrojů, právních předpisů, ale také z různých internetových stránek, mohu posoudit informovanost o formách náhradní rodinné péče mezi těmito studenty. Podle výsledků a hodnocení dotazníků mohu s určitou jistotou říci, že studenti, kteří studují na školách s náplní výuky o formách náhradní rodinné péče, mají mnohem větší přehled a orientaci v jednotlivých složkách náhradní rodinné péče. U studentů studujících na oborech, kde náhradní rodinná péče není jejich náplní výuky, jsem se přesvědčila, že mají určité znalosti dané problematiky, ale oproti studentům z pedagogických a humanitních oborů jsou výrazně pozadu s těmito poznatky. Hlavní hypotéza výzkumu tedy potvrdila, že studenti pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a fakulty humanitních věd Univerzity T. Bati ve Zlíně jsou prokazatelně informovanější, než studenti studující obory nezabývající se NRP.

Myslím, že v této moderní době by bylo dobré tuto problematiku více propagovat, protože problémy s dětmi a rodinami tady byly, jsou a pořád budou.

Téma bakalářské práce se mi skutečně zdálo velmi zajímavé. Přimělo mě to nastudovat škálu zákonů a vyhlášek, různé odborné názory. Myslím si, že informace zpracované v této práci mi pomohly se dobře zorientovat v oblasti náhradní rodinné péče a v jejím utváření, zejména pak v individuální pomoci určitého dítěte.

SOUHRN

Bakalářská práce se zabývá náhradní rodinnou péčí a její informovaností mezi studenty odlišných oborů vysokých škol. Hlavním cílem práce byla snaha zjistit, jak jsou na tom s poznatky o NRP studenti oborů, které to mají v náplni výuky, a naopak studenti oborů, kteří to nemají v náplni výuky. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část vychází z odborné literatury, zákonů České republiky a internetových zdrojů. Je zde popsána náhradní rodinná péče, její formy a důležité věci s ní spojené. Výzkumná část se pak pomocí dotazníků snaží zjistit již výše zmíněnou informovanost a dostupnost znalostí o náhradní rodinné péči. Ve výzkumné části se řeší 2 určené hypotézy. Pracovní hypotéza č. 1: „Informovanost současné mládeže o formách NRP.“ A pracovní hypotéza č. 2: „Studenti, kteří studují na oborech s náplní výuky o NRP, znají problematiku NRP více než studenti studující jiné obory (technické, umělecké, apod.), kde náplň výuky o NRP nemají.“ Výsledek kvantitativního výzkumu je pozitivnější než se očekávalo. Současná mládež je sice průměrně informovaná o problematice náhradní rodinné péče, ale mají spoustu nedostatků v těchto poznatcích. Je to usouzeno i z porovnání studentů z různých oborů ve druhé hypotéze.

REFERENČNÍ SEZNAM

Právní předpisy

ČESKO. Zákon č. 109 ze dne 5. 2. 2002 o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů. 2002, částka 48, s. 2978 2992. Dostupný také z: http://www.msmt.cz/uploads/legislativa/2002_109.pdf

ČESKO. Zákon č. 94 z roku 2004 o rodině. In: Zákoník o rodině. § 30-84. Dostupný také z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/7262/Zakon_o_rodine.pdf

ČESKO. Zákon č. 89 ze dne 3. 2. 2012 rodinné právo. In: Nový občanský zákoník. 2012, částka 33. Dostupný také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>

ČESKO. Zákon č. 359 ze dne 5. 9. 2012 o sociálně – právní ochraně dětí. In: Sbírka předpisů České republiky. 2012, částka 147, s. 2090-5139 . Dostupný také z: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/14305/novela.pdf>

Seznam použité literatury

ARCHER, Caroline a Zdeněk MATĚJČEK. 2001. *Dítě v náhradní rodině*. Praha: Portál. str. 119. ISBN 80-7178-578-4.

BUBLEOVÁ, V., V. DECKÁ a J. HABERLOVÁ. 2007. *Pěstouni mají právo na služby: praktický průvodce pro náhradní rodinnou péči*. Praha: Občanské sdružení Rozum a Cit.

BUBLEOVÁ, Věduna a Alena VRÁNOVÁ. 2011. *Základní informace o náhradní rodinné péči*. Praha: Středisko náhradní rodinné péče o.s.. ISBN 978-80-7455-01-2.

BUBLEOVÁ, Věduna a Alena VRÁNOVÁ. 2014. *Základní informace o osvojení (adopci)*. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, spolek. str. 56. ISBN 978-80-87455-18-0.

GABRIEL, Zbyněk a Tomáš NOVÁK. 2008. *Psychologické poradenství v náhradní rodinné péči*. Praha: Grada Publishing. str. 144. ISBN 978-80-247-1788-3.

LANGMEIER, Josef a Zdeněk MATĚJČEK. 1974. *Psychická deprivace v dětství*. Praha: Karolinum. str. 399. ISBN 978-80-246-1983-5.

MATĚJČEK, Zdeněk. 1999. *Náhradní rodinná péče: průvodce pro odborníky, osvojitele a pěstouny*. Praha: Portál. str. 184. ISBN 80-71783-04.

- MATĚJČEK, Zdeněk a Jarmila KOLUCHOVÁ. 2002. *Osvojení a pěstounská péče*. Praha: Portál. str. 155. ISBN 80-717-8637-3.
- MATOUŠEK, Oldřich. 1999. *Ústavní péče*. Praha: Slon. str. 159. ISBN 80-858-5076-1.
- NOVOTNÁ, Věra a Lenka PRŮŠOVÁ. 2007. *K vybraným otázkám osvojování dětí*. Praha: Linde s.r.o.. str. 159. ISBN 80-86131-56-4.
- NOVOTNÁ, Věra a Eva BURDOVÁ. 2007. *Zákon o sociálně-právní ochraně dětí*. Praha: Linde. ISBN 978-80-86131-72-6
- ONDRÁKOVÁ, Martina. 2008. *Náhradní rodinná péče – teorie a praxe*: bakalářská práce. Pardubice: Univerzita Pardubice, Filozofická fakulta. 65 s., 6 l. příl. Vedoucí bakalářské práce Jadviga Šanderová.
- PURVIS, Karyn B., CROSS David R. a Wendy L. SUNSHINE. 2013. *Dítě v nové rodině*. Praha: Grada Publishing. str. 252. ISBN 978-802-4745-350.
- SBORNÍK PRACÍ NĚMECKÝCH A RAKOUSKÝCH AUTORŮ. 1996. *Zkušenosti adoptivních rodičů a pěstounů odjinud*. Praha: Fond ohrožených dětí. Str. 136.
- SCHOOLEROVÁ, Jayne E. a Tomáš NOVÁK. 2002. *Adopce: vztah založený na slibu: užitečné rady a prostředky pro adoptivní rodiče a pěstouny*. Praha: Návrat domů. str. 217. ISBN 80-7255-066-7.
- ŠKOVIERA, Albín. 2007. *Dilemata náhradní výchovy*. Praha: Portál. str. 143. ISBN 978-807-3673-185.
- VÁGNEROVÁ, Marie. 2012. *Psychický vývoj dítěte v náhradní rodinné péči*. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, o.s.. str. 176. ISBN 978-80-87455-14-2.
- ZEZULOVÁ, Dagmar. 2012. *Pěstounská péče a adopce*. Praha: Grada Publishing. str. 197. ISBN 978-802-6200-659.

Elektronické dokumenty

BUBLEOVÁ, Věduna a Lucie VRÁNOVÁ. *Náhradní rodinná péče – teorie a praxe*. nadacesirius.cz. [online]. 2011 [cit. 2015-03-31]. Dostupné z:<http://www.nadacesirius.cz/soubory/ke-stazeni/nrp-zakladni-informace-o-nahradni-rodinne-peci.pdf>, http://www.detipatridomu.cz/wp-content/uploads/snnp-zakladni_info_o_nahradni-rodinne-peci.pdf, http://www.nahradnirodina.cz/files/File/zakladni_info_o_nrp.pdf

ČESKO. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. MPSV: Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. MPSV, ©2006 [cit. 2015-02-18]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/>

ONDRÁKOVÁ, Martina. Náhradní rodinná péče – teorie a praxe. *dspace.upce.cz*. [online]. 30.11.2008 [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: http://dspace.upce.cz/bitstream/10195/29709/1/OndrakovaM_Nahradni%20rodinna_JS_2008.pdf

VIZUS. Deinstitutionalizace. *Kvalitavpraxi.cz* [online]. ©2015 [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: <http://www.kvalitavpraxi.cz/deinstitutionalizace-na-klic.html>

Citace. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. St. Petersburg (Florida): Wikipedia Foundation, 11. 12. 2006, last modified on 28. 2. 2015 [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Teorie_citov%C3%A9_vazby

Seznam obrázků

<i>Obrázek 1 – Víte co to je náhradní rodinná péče?</i>	23
<i>Obrázek 2 – Jaký máte názor na NRP?</i>	23
<i>Obrázek 3 – Je nějaký rozdíl mezi osvojením a adopcí?</i>	24
<i>Obrázek 4 – Jakou osobu si lze osvojit?</i>	24
<i>Obrázek 5 – Kdy nejdříve po narození zřeknutého dítěte, se může udělit písemný souhlas s adopcí?</i>	25
<i>Obrázek 6 – Zrušitelné osvojení se dá provést jen u...</i>	25
<i>Obrázek 7 – Kdy zaniká pěstounská péče</i>	26
<i>Obrázek 8 – Jaká forma NRP je v ČR nejčastější?</i>	26
<i>Obrázek 9 – Kdo se nejčastěji stává poručníkem dítěte?</i>	27
<i>Obrázek 10 – Poručník musí podávat soudu zprávy o osobě poručenice. Jak často?</i>	27
<i>Obrázek 11 – Co se stane, když rodiče dítěte zahynou nebo jsou zbaveni rodičovské povinnosti? Soud dítěti určí...</i>	27
<i>Obrázek 12 – Hostitelská péče je optimální řešení pro....</i>	28
<i>Obrázek 13 – Dokázali byste si představit sebe v roli osvojitele, pěstouna, apod.?</i>	28
<i>Obrázek 14 – Pohlaví</i>	29
<i>Obrázek 15 - Věk</i>	29
<i>Obrázek 16 – Jaký obor studujete?</i>	29
<i>Obrázek 17 – Srovnání studentů dle oborů – Víte co to je náhradní rodinná péče?</i>	30
	43

<i>Obrázek 18 - Srovnání studentů dle oborů – Jaký máte názor na NRP?</i>	31
<i>Obrázek 19 - Srovnání studentů dle oborů – Je nějaký rozdíl mezi osvojením a adopcí?</i>	31
<i>Obrázek 20 - Srovnání studentů dle oborů – Jakou osobu si lze osvojit?</i>	31
<i>Obrázek 21 - Srovnání studentů dle oborů – Kdy nejdříve po narození zřeknutého dítěte, se může udělit písemný souhlas s adopcí?</i>	32
<i>Obrázek 22 - Srovnání studentů dle oborů – Zrušitelné osvojení se dá provést jen u?</i>	32
<i>Obrázek 23 - Srovnání studentů dle oborů – Kdy zaniká pěstounská péče?</i>	33
<i>Obrázek 24 – Srovnání studentů dle oborů – Jaká forma NRP je v ČR nejčastější?</i>	33
<i>Obrázek 25 - Srovnání studentů dle oborů – Kdo se nejčastěji stává poručníkem dítěte?</i>	34
<i>Obrázek 26 - Srovnání studentů dle oborů – Poručník musí podávat soudu zprávy o osobě poručenice. Jak často?</i>	34
<i>Obrázek 27 - Srovnání studentů dle oborů – Co se stane, když rodiče dítěte zahynou nebo jsou zbaveni rodičovské povinnosti?</i>	35
<i>Obrázek 28 - Srovnání studentů dle oborů – Hostitelská péče je optimální řešení pro koho?</i>	35
<i>Obrázek 29 - Srovnání studentů dle oborů – Dokázali byste si představit sebe v roli osvojitele, pěstouna apod.?</i>	35
<i>Obrázek 30 - Srovnání studentů dle oborů – Pohlaví</i>	36
<i>Obrázek 31 - Srovnání studentů dle oborů – Věk</i>	36
<i>Obrázek 32 - Srovnání studentů dle oborů – Jaký obor studujete?</i>	37

Seznam tabulek

<i>Tabulka 1 – Počet dětí v náhradní rodinné péči a zánik náhradní rodinné péče k 1. 1. 2013</i>	51
<i>Tabulka 2 – Vývoj zájmu pěstounů a pěstounských rodin v roce 2012/2013</i>	52

Seznam příloh

<i>Příloha 1: Příklad tištěného nevyplněného dotazníku.</i>	45
<i>Příloha 2: Příklad vyplněného dotazníku</i>	48
<i>Příloha 3: Statistika počtu dětí v náhradní rodinné péči a znik náhradní rodinné péče k 1.1. 2013</i>	51
<i>Příloha 4: Vývoj zájmu pěstounů a pěstounských rodin v roce 2012/2013</i>	52
<i>Příloha 5: Instituce a organizace zabývající se NRP v České republice</i>	53

Příloha 1: Příklad tištěného nevyplněného dotazníku.

INFORMOVANOST STUDENTŮ VYSOKÝCH ŠKOL O FORMÁCH NÁHRADNÍ RODINNÉ PÉČE

Dobrý den,

jsem studentka Sociálně zdravotní práce na Univerzitě Palackého v Olomouci a provádím výzkum, který se zabývá problematikou náhradní rodinné péče. Tento výzkum je součástí mé bakalářské práce. Chtěla bych Vás tedy požádat o pár minut Vašeho drahocenného času k vyplnění tohoto dotazníku. Dotazník je naprosto anonymní a dobrovolný. Chtěla bych Vás tímto poprosit o krátkou spolupráci, kde bych chtěla porovnat rozdíl v informovanosti o této problematice studentů studujících obory, kde se běžně učí o náhradní rodinné péči, a studentů jiných oborů, kde se o náhradní rodinné péči dozvídají jen z letáků, médií apod.

Otázka č. 1: Víte co to je náhradní rodinná péče (NRP)?

- a) ano
- b) ne

Otázka č. 2: Zkuste svými slovy popsat co to je NRP.

Otázka č. 3: Jaké formy náhradní rodinné péče znáte?

Otázka č. 4: Jaký máte názor na náhradní rodinnou péči?

- a) kladný, souhlasím s tím
- b) záporný, nesouhlasím s tím
- c) neutrální, je mi to jedno

Otázka č. 5: Je nějaký rozdíl mezi osvojením a adopcí?

- a) ano
- b) ne

Jaký?.....

Otázka č. 6: Jakou osobu si lze osvojit?

- a) dítě nezletilé
- b) dítě zletilé
- c) dítě nezletilé i zletilé

Otázka č. 7: Kdy nejdříve po narození zřeknutého dítěte se může udělit písemný souhlas s adopcí?

- a) hned po narození
- b) po 6 měsících
- c) po 6 týdnech

Otázka č. 8: Zrušitelné osvojení se dá provést jen u:

- a) dítěte předškolního věku
- b) u dítěte do 1 roku života
- c) u dítěte do plnoletosti

Otázka č. 9: Kdy zaniká pěstounská péče, čili zastupování dítěte pěstouny?

- a) dovršením 15 let
- b) ukončením studia
- c) dovršením 18 let

Otázka č. 10: Jaká forma NRP je v ČR nejčastější?

- a) adopce
- b) pěstounská péče
- d) poručenství

Otázka č. 11: Kdo se nejčastěji stává poručníkem?

- a) jakákoli fyzická osoba, kterou určí soud
- b) někdo z příbuzných nebo blízkých rodině dítěte
- c) fyzická osoba, která se první k dítěti přihlásí

Otázka č. 12: Poručník musí podávat soudu zprávy o osobě poručence. Jak často?

- a) každý měsíc
- b) každý půl rok
- c) každý rok

Otázka č. 13: Co se stane, když rodiče dítěte zahynou nebo jsou zbaveni rodičovské povinnosti?

Soud mu určí:

- a) osvojitele
- b) pěstouna
- c) opatrovníka

Otázka č. 14: Hostitelská péče je optimálním řešením pro:

- a) pro mladší děti
- b) pro děti, které jsou psychicky deprivované
- c) pro děti starší

Otázka č. 15: Dokázali byste si představit sebe v roli osvojitele, pěstouna apod.?

- a) ano
- b) ne

Otázka č. 16: Pohlaví

- a) muž
- b) žena

Otázka č. 17: Váš věk? ...

Otázka č. 18: Jaký obor studujete?

.....

Děkuji za vyplnění dotazníku!

Příloha 2: Příklad vyplněného dotazníku

INFORMOVANOST STUDENTŮ VYSOKÝCH ŠKOL O FORMÁCH NÁHRADNÍ RODINNÉ PÉČE

Dobrý den,

jsem studentka Sociálně zdravotní práce na Univerzitě Palackého v Olomouci a provádím výzkum, který se zabývá problematikou náhradní rodinné péče. Tento výzkum je součástí mé bakalářské práce. Chtěla bych Vás tedy požádat o pár minut Vašeho drahocenného času k vyplnění tohoto dotazníku. Dotazník je naprosto anonymní a dobrovolný. Chtěla bych Vás tímto poprosit o krátkou spolupráci, kde bych chtěla porovnat rozdíl v informovanosti o této problematice studentů studujících obory, kde se běžně učí o náhradní rodinné péči, a studentů jiných oborů, kde se o náhradní rodinné péči dozvídají jen z letáků, médií apod.

Otázka č.1 : Víte co to je náhradní rodinná péče (NRP)?

☒ a) ano

b) ne

Otázka č.2 : Zkuste svými slovy popsat co to je NRP.

- služba, která zajišťuje dětem bez rodin možnost výchovy v přirozeném rodinném prostředí

Otázka č.3 : Jaké formy náhradní rodinné péče znáte?

- adopce, poručenství, opatrovnictví, pěstounská péče

Otázka č.4 : Jaký máte názor na náhradní rodinnou péči?

☒ a) kladný, souhlasím s tím

b) záporný, nesouhlasím s tím

c) neutrální, je mi to jedno

Otázka č.5 : Je nějaký rozdíl mezi osvojením a adopcí?

☒ a) ano

☐ b) ne

Jaký?.....

Otázka č.6 : Jakou osobu si lze osvojit?

a) dítě nezletilé

b) dítě zletilé

☒ c) dítě nezletilé i zletilé

Otázka č.7 : Kdy nejdříve po narození zřeknutého dítěte se může udělit písemný souhlas s adopcí?

- a) hned po narození
- b) po 6 měsících
- ☒ c) po 6 týdnech

Otázka č.8 : Zrušitelné osvojení se dá provést jen u:

- a) dítěte předškolního věku
- ☒ b) u dítěte do 1 roku života
- c) u dítěte do plnoletosti

Otázka č.9 : Kdy zaniká pěstounská péče, čili zastupování dítěte pěstouny?

- a) dovršením 15 let
- b) ukončením studia
- ☒ c) dovršením 18 let

Otázka č.10 : Jaká forma NRP je v ČR nejčastější?

- a) adopce
- ☒ b) pěstounská péče
- c) hostitelská péče
- d) poručenství

Otázka č.11 : Kdo se nejčastěji stává poručníkem?

- a) jakákoli fyzická osoba, kterou určí soud
- ☒ b) někdo z příbuzných nebo blízkých rodině dítěte
- c) fyzická osoba, která se první k dítěti přihlásí

Otázka č.12 : Poručník musí podávat soudu zprávy o osobě poručence. Jak často?

- a) každý měsíc
- ☒ b) každý půl rok
- c) každý rok
- d) pokaždé když poručník musí právně zastoupit dítě

Otázka č.13 : Co se stane, když rodiče dítěte zahynou nebo jsou zbaveni rodičovské povinnosti? Soud mu určí:

- a) osvojitele
- b) pěstouna
- ☒ c) opatrovníka

Otázka č.14 : Hostitelská péče je optimálním řešením pro:

- a) pro mladší děti
- b) pro děti, které jsou psychicky deprivované
- ☒ c) pro děti starší

Otázka č. 15 : Dokázali byste si představit sebe v roli osvojitele, pěstouna apod.?

- ☒ a) ano
- b) ne

Otázka č. 16 : Pohlaví

- a) muž
- ☒ b) žena

Otázka č. 17 : Váš věk? 21

Otázka č. 18 : Jaký obor studujete? ... sociálně zdravotní práci

Děkuji za vyplnění dotazníku!

Příloha 3: Statistika počtu dětí v náhradní rodinné péči a znik náhradní rodinné péče k 1.1. 2013

Územní jednotka	Počet dětí v náhradní rodinné péči k 1.1. 2013	Počet dětí umístěných v průběhu sledovaného roku		Počet dětí v náhradní rodinné péči k 31.12. 2013		Zánik náhradní rodinné péče				Předání spisu jinému OSPOD
		celkem	z toho zdravotně postižených	celkem	z toho zdravotně postižených	na návrh pěstouna	na návrh OSPOD	zletilostí dítěte	jinak	
Hlavní město Praha	1 010	273	13	1 110	26	5	3	77	48	40
Středočeský kraj	1 552	414	13	1 650	48	17	4	129	116	50
Jihočeský kraj	865	229	13	904	31	16	3	62	85	24
Plzeňský kraj	867	262	9	951	46	9	7	50	77	35
Karlovarský kraj	708	176	2	727	7	21	10	56	54	16
Ústecký kraj	2 231	527	8	2 329	39	32	12	186	131	68
Liberecký kraj	701	178	11	760	18	8	0	46	48	17
Královéhradecký kraj	689	169	7	746	36	6	1	49	39	17
Pardubický kraj	668	199	48	742	33	19	3	50	28	25
Kraj Vysočina	544	101	2	571	14	8	2	36	20	8
Jihomoravský kraj	1 237	281	13	1 317	38	11	13	103	51	23
Olomoucký kraj	893	250	2	941	14	4	11	91	66	30
Zlínský kraj	634	113	3	640	35	7	4	58	30	8
Moravskoslezský kraj	2 661	672	7	2 786	42	21	14	232	164	116
Celkem ČR	15 260	3 844	151	16 174	427	184	87	1 225	957	477

Tabulka 1 – Počet dětí v náhradní rodinné péči a zánik náhradní rodinné péče k 1. 1. 2013

Příloha 4: Vývoj zájmu pěstounů a pěstounských rodin v roce 2012/2013

Územní jednotka	Počet pěstounů k 31. 12.		Počet pěstounských rodin k 31. 12.	
	2012	2013	2012	2013
Hlavní město Praha	801	876	643	689
Středočeský kraj	984	1 160	777	883
Jihočeský kraj	595	668	411	502
Plzeňský kraj	601	729	584	453
Karlovarský kraj	423	417	349	362
Ústecký kraj	883	1 130	679	852
Liberecký kraj	370	451	295	291
Královehradecký kraj	525	619	366	401
Pardubický kraj	463	571	349	369
Kraj Vysočina	458	467	305	331
Jihomoravský kraj	953	1 002	671	754
Olomoucký kraj	732	756	525	569
Zlínský kraj	505	513	368	400
Moravskoslezský kraj	1 895	2 058	1 295	1 376
Celkem ČR	10 188	11 417	7 617	8 232

Tabulka 2 – Vývoj zájmu pěstounů a pěstounských rodin v roce 2012/2013

Příloha 5: Instituce a organizace zabývající se NRP v České republice

1. Státní instituce

1.1. Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, § 4: Sociálně-právní ochranu zajišťují orgány sociálně-právní ochrany, jimiž jsou:

- a) krajské úřady,
- b) obecní úřady obcí s rozšířenou působností,
- c) obecní úřady,
- d) ministerstvo,
- e) Úřad.

Sociálně právní ochranu dále zajišťují

- a) obce v samostatné působnosti,
- b) kraje v samostatné působnosti,
- c) komise pro sociálně-právní ochranu dětí,
- d) další právnické a fyzické osoby, jsou-li výkonem sociálně-právní ochrany pověřeny.

1.2. Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, § 11 poradenská činnost:

1. Obecní úřad obce s rozšířenou působností

- a) pomáhá rodičům při řešení výchovných nebo jiných problémů souvisejících s péčí o dítě,
- b) poskytuje nebo zprostředkovává rodičům poradenství při výchově a vzdělávání dítěte a při péči o dítě zdravotně postižené,
- c) pořádá v rámci poradenské činnosti přednášky a kurzy zaměřené na řešení výchovných, sociálních a jiných problémů souvisejících s péčí o dítě a jeho výchovou,
- d) poskytuje osobám vhodným stát se osvojiteli nebo pěstouny poradenskou pomoc související s osvojením dítěte nebo svěřením dítěte do pěstounské péče, zejména v otázkách výchovy dítěte.

2. Krajský úřad zajišťuje

- a) přípravu fyzických osob vhodných stát se osvojiteli nebo pěstouny k přijetí dítěte do rodiny a poskytuje těmto osobám poradenskou pomoc související s osvojením dítěte nebo svěřením dítěte do pěstounské péče včetně speciální přípravy k přijetí dítěte pěstounem na přechodnou dobu,

b) osvojitelům nebo pěstounům poradenskou pomoc související s osvojením dítěte nebo svěřením dítěte do pěstounské péče, zejména v otázkách výchovy.

3. Krajský úřad může zajišťovat přípravu a poradenskou pomoc podle odst. 2 také v případech poručenství, jestliže poručník o dítě osobně pečuje, nebo v případech svěřením dítěte do výchovy podle § 45 zákona o rodině.

4. Krajský úřad je povinen alespoň jednou v roce zabezpečit konzultace o výkonu pěstounské péče. Konzultací se kromě odborníků na řešení výchovných a sociálních problémů zúčastňují také pěstouni, kteří mají trvalý pobyt na území kraje; konzultací se mohou zúčastnit též děti svěřené těmto pěstounům do pěstounské péče a další fyzické osoby, které tvoří s pěstounem domácnost.

5. Preventivní a poradenská činnost podle § 10 odst. 1 písm. b), c), a f) a poradenská činnost podle odst. 1 písm. a) a b) se poskytuje i jiným osobám zodpovědným za výchovu dítěte.

2. Celorepublikové organizace zaměřené na NRP

1. Fond ohrožených dětí, o.s.

2. Natama, o.s.

3. Rozum a Cit, o.s.

4. Sdružení pěstounských rodin

5. Sdružení SOS dětských vesniček, o.s.

6. Středisko náhradní rodinné péče

7. Triada – poradenské centrum, o.s.

8. Trialog (Brněnský institut rozvoje občanské společnosti)

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Julie Bočková
Katedra:	Katedra antropologie a zdravotní péče
Vedoucí práce:	Mgr. Petr Zemánek, Ph.D.
Rok obhajoby:	2015

Název práce:	Informovanost studentů vysokých škol o formách náhradní rodinné péče
Název v angličtině:	Awareness of university students about forms of substitute family care
Anotace práce:	Bakalářská práce na téma „Informovanost studentů vysokých škol o formách náhradní rodinné péče“ se v několika bodech snaží popsat a nastínit náhradní rodinnou péči, její historii, formy a problematiku.
Klíčová slova:	Náhradní rodinná péče, náhradní výchovná péče, rodina, rodičovství, ústavní péče, osvojení, pěstounská péče, poručenská péče, opatrovnictví, péče, zákon, hostitelská péče, poručník, osvojenec, osvojitel, opatrovník, sirotek,
Anotace v angličtině:	Bachelor thesis on " Awareness of university students about forms of alternative family care " in a few paragraphs attempt to describe and outline foster care , its history , forms and issues.
Klíčová slova v angličtině:	foster care, alternative care education, family, parenting, institutional care, adoption, foster care, trusteeship care, custody, the law, host care, trusteeship, guardian, adoptee, adoptive parent, orphan

Přílohy vázané v práci:	Příklad nevyplněného dotazníku, příklad vyplněného dotazníku, tabulka 1 - Počet dětí v náhradní rodinné péči a zánik náhradní rodinné péče k 1. 1. 2013, tabulka 2 - Vývoj zájmu pěstounů a pěstounských rodin v roce 2012/2013, instituce a organizace zabývající se náhradní rodinnou péčí v České republice.
Rozsah práce:	44 stran
Jazyk práce:	Český jazyk